

İsveç Göçmen Entegrasyon Politikalarının Kapsamlı Analizi

Melike ÇALLI KAPLAN¹

ORCID: 0000-0002-1474-433X

DOI: 10.54752/ct.1060819

Öz: İsveç göç tarihi çok uzun yıllara dayanmasına rağmen İsveç'in göçmenlere yönelik politika düzenlemeleri ülkede çok daha sonra başlamıştır. Bunun temel sebebi ise göçmen profiline dayandırılmaktadır. İsveç göçmen profili başlangıçta Finlandiya'dan gelen göçmenlerinden oluşmaktaydı. Belirtilen göçmen grubu İskandinav toplum yapısı ve kültürünü yansıttığı için İsveç toplumuna uyum gerektirecek göç politikalarına ihtiyaç duyulmadı. İsveç'te ilk tutarlı ve dikkate değer göçmen politikaları 1975 sonrası oluşmuştur. Belirtilen tarihten sonra ise ülkenin ekonomik ve siyasi durumundaki gelişmelere göre İsveç göçmen politikaları açık göçmen politikalarından kısıtlayıcı göçmen politikalarına doğru değişim göstermiştir. Özellikle 2011 yılında tüm dünyanın gündeminde de olan Suriyeli göçmen kabulüne İsveç başlangıçta ılımlı bakmıştır. Ancak 2015 yılında İsveç Hükümeti 'Mülteci Krizi' ilan etmiş ve kısıtlayıcı göçmen entegrasyon politikalarına yönelmiştir. Bu çalışmada MIPEX 2020 indeksine göre alanında 52 ülke arasında ve sekiz göçmen politikası sınıflamasında uyguladığı göçmen entegrasyon politikaları ile ön plana çıkan ve ilk onda yer alan İsveç'in göçmen entegrasyon politikaları incelenmektedir. Çalışmada, İsveç göç süreci sınıflaması kapsamı genişletilerek yeni bir sınıflama oluşturulmaktadır. Çalışmada, Göçmen Entegrasyon Politikası İndeksi (MIPEX) verilerinin, göç ve entegrasyon alan yazını çerçevesinde eleştirel bir değerlendirmesi de yapılmaktadır. Ayrıca Temmuz 2021 yılından sonra yürürlüğe giren İsveç Yabancılar Yasası'nın olumlu olumsuz yönleri de ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Entegrasyonu, Mülteci, Sığınmacı, İsveç, Göç Politikaları, MIPEX.

Comprehensive Analysis of Swedish Immigrant Integration Policies

Abstract: Although the Swedish immigration history goes back many

¹ Dr.

Makale Geliş Tarihi: 12.04.2021- Makale Kabul Tarihi: 16.10.2021

years, Sweden's policy arrangements for immigrants started much later in the country. The main reason for this is based on the immigrant profile. The Swedish immigrant profile initially consisted of immigrants from Finland. Since the specified immigrant group reflects the Scandinavian society structure and culture, there was no need for immigration policies that would require adaptation to Swedish society. The first consistent and notable immigration policies in Sweden were formed after 1975. After the specified date, according to the developments in the country's economic and political situation, Swedish immigration policies have changed from open immigration policies to restrictive immigration policies. Especially in 2011, Sweden had a moderate view of the acceptance of Syrian immigrants, which was on the agenda of the whole world. However, in 2015, the Swedish Government declared the 'Refugee Crisis' and turned to restrictive immigration integration policies. In this study, the immigrant integration policies of Sweden, which stands out with the immigrant integration policies implemented in eight immigration policy classifications and among 52 countries according to the MIPEX 2020 index, are examined. In the study, a new classification is created by expanding the scope of the Swedish migration process classification. In the study, a critical evaluation of the Migrant Integration Policy Index (MIPEX) data is made within the framework of the migration and integration literature. In addition, the positive and negative aspects of the Swedish Aliens Act, which came into force after July 2021, are also revealed.

Keywords: Immigrant Integration, Refugee, Asylum Seeker, Sweden, Immigration Policies, MIPEX.

Giriş

Uluslararası göç önemi giderek artan bir süreç haline gelmiştir. Özellikle 2011 yılında patlak veren gittikçe de artan Suriye göçü, ülkelerin gündemine oturmuş ve akademide pek çok alanda çalışmaların odak noktası olmuştur. Göçe yönelik bilimsel çalışmalar yapılırken göç alanında ülkelerin işgücü entegrasyon politikası başta olmak üzere göçmenlere yönelik tüm politika uygulamalarını yönlendirmede, başarı ve başarısız yönlerini ortaya koymada istatistiksel veriler ve göstergelerin önemi ön plana çıkmaktadır. Göçe yönelik göstergeler ve istatistiksel veriler ne kadar önemli olursa olsun halen daha ulaşılması ve oluşturulması zor olan veriler olup göstergeler ve içerik bakımından da dar kapsamlı olmaktadır. Ülkelerin göç entegrasyon politikalarında verileri ayrıntılı ve geniş kapsamlı analiz etme açısından ise, Göçmen Entegrasyon Politikası İndeksi (MIPEX) ön plana çıkmaktadır.

MIPEX 2020 göstergeleri ülkelerin 2007-2019 dönemi göçmen entegrasyon politikalarını kapsamaktadır. İndeks, analiz ettiği ülkelerin göçmenlerin entegrasyonunu desteklemek için neler yaptıklarını değerlendirmek ve karşılaştırmak için en önemli araçlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. MIPEX, entegrasyon yönetişimi ve politika etkinliğini artırmak için göstergelerin nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirme yapması açısından da önem arz etmektedir. MIPEX göstergeleri, Avrupa ülkelerinde ortak referans kaynağı olarak kullanılmaktadır. Politika yapıcılar, sivil toplum kuruluşları, araştırmacılar, Avrupa ve uluslararası kurumlar MIPEX verilerini sadece ulusal entegrasyon politikalarını anlamak ve karşılaştırmak için değil, aynı zamanda göçmen politikalarında vatandaş ve göçmenler arasındaki ayrımın azaltılmasında, göçmenlere yönelik eşit muamele standartlarının iyileştirilmesinde kılavuz olarak kullanılmaktadırlar. MIPEX kapsamında tüm Avrupa Birliği'ne (AB) üye devletler, Birleşik Krallık da dahil Arnavutluk, İzlanda, Kuzey Makedonya, Moldova, Norveç, Sırbistan, İsviçre, Rusya, Türkiye ve Ukrayna gibi diğer Avrupa ülkeleri; Asya ülkeleri (Çin, Hindistan, Endonezya, İsrail, Japonya ve Güney Kore); Kuzey Amerika ülkeleri (Kanada, Meksika ve ABD); Güney Amerika ülkeleri (Arjantin, Brezilya, Şili) ve Okyanusya'da Avustralya ve Yeni Zelanda olmak üzere beş kıtada çok sayıda ülkedeki göçmenleri entegre etmeye yönelik politikaları ölçen en kapsamlı ve benzersiz bir araç niteliği taşımaktadır. MIPEX işgücü hareketliliği (emek göçü), eğitim, siyasi (politik) katılım, vatandaşlığa erişim, aile birleşimi sağlık, daimî ikamet, ayrımcılık karşıtı uygulamalar olmak üzere sekiz alanda ülkelerin göçmen entegrasyon politikasını ölçmektedir. Tüm belirtilen göçmen entegrasyon politika alanlarında İsveç, özellikle göçmenlere yönelik eğitim politikalarında 52 ülke arasında birinci sırada yer alırken diğer politikaların çoğunluğunda da ilk üç sıraya girmektedir. MIPEX dışında İsveç göçmen entegrasyon politikalarını analiz eden bir diğer çalışma "NIEM National Report 2020" (NIEM 2020 Ulusal Raporu)'dur. Rapor İsveç'teki mültecilere yönelik entegrasyon politikalarındaki son gelişmeleri, 1 Ocak 2017 ile 30 Nisan 2019 arasındaki dönem ve İsveç entegrasyon politikalarının belirli bir zaman diliminde on iki ülke karşılaştırılarak incelemektedir. NIEM indeksi ile MIPEX' in kullandığı indeks arasındaki en büyük fark hedef kitledir. MIPEX' in mülteciler dışındaki göçmenler için entegrasyon politikalarını karşılaştırırken NIEM özellikle mültecileri ve uluslararası koruma sağlanan diğer kişileri hedef almaktadır. MIPEX, kapsanan ülke sayısı söz konusu olduğunda da kapsam olarak daha geniştir. Hem NIEM hem de MIPEX, entegrasyon politikalarını ölçmek için göstergeler kullanmaktadır. NIEM Mültecilerin entegrasyonu için bir dizi sosyal ve ekonomik hakları içermektedir. Bunlar arasında istihdam, kamu eğitimi, barınma, sosyal güvenlik ve kamu yardımı hakkı vardır (Törngren ve Emilsson,2020). Çalışmamızda hem ülke sayısı hem de ülkelerin göç entegrasyon politikalarının verilerini ayrıntılı ve geniş kapsamlı analiz etmesinden dolayı MIPEX 2020 İndeksi baz alınmıştır.

Çalışmada, İsveç göç süreci sınıflaması kapsamı genişletilerek yeni bir sınıflama oluşturulmaktadır. Çalışma, Göçmen Entegrasyon Politikası İndeksi (MIPEX) verileri ışığında, göç ve entegrasyon alan yazını çerçevesinde eleştirel bir değerlendirmeye dayandırılmaktadır. Ayrıca Temmuz 2021 yılından sonra yürürlüğe giren İsveç Yabancılar Yasası'nın olumlu olumsuz yönleri de değerlendirilmektedir. MIPEX 2020 İndeksi ülkelerin 2007-2019 dönemi göçmen entegrasyon politikalarını kapsamaktadır. Dolayısıyla Temmuz 2021 tarihinde değişikliğe uğrayan İsveç Yabancılar Yasası düzenlemeleri indeks değerlendirmesinde kapsamında değildir. Çalışmamızda ise yeni yasanın genel çerçevesi çizilerek İndekse olası etkileri üzerinde de durulmaktadır. Bu bağlamda ise çalışmada, İsveç göç politikaları incelenirken İsveç göç tarihi ve göçmen profili, tarihsel süreç içinde değişen göç politikaları ve özellikle göçmen entegrasyon politikasında ön plana çıkan uygulamaların neler olduğu üzerinde durulmaktadır. İsveç göçmen entegrasyon politikalarının olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konulduktan sonra genel bir değerlendirmeye yer verilmektedir.

İsveç Göç Tarihi ve Göçmen Profili

Göç, ülkelerin tarihsel, ekonomik, siyasi yapısına göre değişen dinamik bir olgudur. Literatürde ülkelerin göç süreçleri incelenirken belirtilen sebeplere göre sınıflamalar yapılmaktadır. İsveç göç yapısı da dönemsel olarak gerek ekonomik gerek siyasi gerekse de tarihsel olaylardan etkilenmiştir. Etkileşim sonucunda İsveç göç deneyiminin dinamik yapısına bağlı olarak gelişen göç ve göçmen tarihi ve politikaları literatürde farklı dönemlere ayrılarak sınıflandırılmıştır. Örneğin Hammar (1999) yaptığı çalışmada, İsveç göç tarihini 5 farklı döneme ayırmıştır:

1) İlk dönem (1914 öncesi): 1914'ten önceki dönemi kapsayan bu dönemde İsveç'te serbest göç söz konusu olup dışarıya göç ön plana çıkmaktadır.

2) İkinci Dönem (1914–1945): 1914 yılında kabul edilen Sınır Dışı Yasası² yabancıların ülkede ikamet etme haklarıyla ilgili ilk İsveç göçmenlik yasasını oluşturmaktadır. 1917'de pasaport ve vize şartlarını içeren bir kontrol sistemi ve 1927'de ilk Yabancılar Yasası³ yoluyla kademeli bir mevzuat ortaya çıkmıştır.

3) Üçüncü Dönem (1945–1972): Cenevre Sözleşmesi'nin ardından 1954 Yabancılar Yasası⁴ ile sığınma hakkı tanınmıştır. Bu dönem bir işgücü göçü

² 14 Eylül 1914 tarihli ve “Sürgün Yasası” olarak da bilinen Kanun (1914: 196) , orijinal kanun başlığı için bakınız Lagen (1914:196) den 14 september 1914, ävenkallad “Utväsningslagen.

³ İlk Yabancılar Yasası (Utlänningslag), 1927'de, bunlardan biri 1914 tarihli Tehcir Yasası olan önceki düzenlemelerin bir özeti olarak oluşturulmuştur.

⁴1954 İsveç Yabancılar Yasası (Utl/inningslagen)

dönemiydi ve İsveç hükümetinin göçmenlere yaklaşımı, bu göçmenlerin kalıcı olarak İsveç'te olması gerektiğidir.

4) Dördüncü dönem (1972–1989): Kademeli olarak daha kısıtlayıcı göç politikalarının uygulandığı ve işçi göçünden sığınmacı göçüne doğru bir kaymanın olduğu dönemdir.

5) Beşinci dönem (1989 sonrası): İsveç göçmen politikalarının son dönemi 1989 yılı sonrası Hammar'ın sınıflamasında yer almaktadır. Bu dönem kısıtlayıcı bir göç politikası ile Avrupa Birliği göç politikalarındaki genel benzer bir gelişmeyle uyumluluk gösteren beşinci bir dönem olarak tanımlanmaktadır.

İsveç göç sürecini sınıflayan bir diğer çalışma ise Westin (2006) tarafından yapılmıştır ve 1938 yılından başlatılmaktadır. Sınıflama İsveç'te “modern göç çağı” adı altında oluşturulmakta ve her biri farklı göçmen türlerini kapsayacak şekilde dört aşamada ele alınmaktadır:

- 1) Komşu ülkelerden gelen mülteciler (1938–1948),
- 2) Finlandiya ve Güney Avrupa'dan işçi göçü (1949–1971),
- 3) Aile birleşimi ve gelişmekte olan ülkelerden gelen mülteciler (1972–1989),
- 4) Güneydoğu ve Doğu Avrupa'dan gelen sığınmacılar ve AB vatandaşlarının Avrupa Birliği içinde serbest dolaşımından oluşan göçtür (1990-günümüze).

Nielsen 2016 yılında yaptığı sınıflamada ise Hammar'ın (1999)'da yaptığı sınıflamaya ilave olarak liberal bir işgücü politikasını kısıtlayıcı sığınma politikasıyla birleştiren ve yeni bir işgücü piyasası politikasının başlatıldığı 2008 yılı ve sonrası için İsveç göç politikalarının altıncı dönemini oluşturduğunu ve bu yeni dönemi sınıflama kapsamına almak gerektiğini vurgulamaktadır. Nielsen ayrıca hükümet tarafından yeni geçici sığınma politikalarının önerildiği Kasım 2015'ten itibaren meydana gelen bir değişikliğin de altını çizerek bu değişim ile 2016'da giderek daha sert iltica politikalarının uygulamaya konduğunu ve İsveç'in sığınmacıları dışarıda tutmak için sınır kontrolleri de uyguladığını belirtmektedir.

Belirtilen sınıflamalar araştırmacıların tarihsel olarak inceledikleri döneme kadar yapılan sınıflamalardır. Sınıflamaların, göçün durağan olmayan yapısından kaynaklanarak, değişen göç politikaları ve uygulamaları ile kapsamının değiştiği görülmektedir. Yukarıda üzerinde durulan sınıflamaların kapsamını genişleterek çalışmamızda yeni bir sınıflama yapılmaktadır. Yeni sınıflama yapılırken İsveç'e yönelik güncel göç hareketliliğinin yarattığı koşulların etkileri, sonuçları ve sonuçlar doğrultusunda Hükümet'in izlediği göç ve göçmen politikalarındaki değişimin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda, İsveç Hükümeti'nin başta “Suriyeli Mülteci Krizi” sonrasındaki izlediği göç ve göçmen politikalarının, günümüze kadar olan süreçteki güncel gelişimleri ve dönüşümleri göz önünde bulundurulmaktadır ve kapsamı genişletilerek yeni sınıflama altı dönemde incelenmektedir. Çalışma, İsveç göç tarihinin gelişimi özellikle 20. yüzyıl

ve sonrası modern göç tarihi süreci ve göçmen profil yapısı da göz önüne alınarak yapılan İsveç'in yeni göç ve göçmen politikalarının analizi yeni bir sınıflama ile ortaya koymak açısından göç literatürüne özgünlük katmaktadır.

İlk Dönem (1914-1945)

Bu dönem büyük göç olarak da bilinmekte ve İsveç'in kültürel ortamında 1850'den 1930'lara kadar İsveçlilerin Amerika ve Avustralya'ya göçü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde, İsveç'ten 1,5 milyon yerli İsveçli, yoksulluktan ve dini zulümden kaçmak ve kendileri ve aileleri için daha iyi yaşam koşulları elde etmek için ülkeyi terk etmiştir (Sweden Sverige, 2020a). İsveç'te 1917 yılında pasaport ve vize şartlarını içeren bir kontrol sistemi oluşturulmuştur. Vatandaşların çıkarlarını korumak için devletin birincil sorumluluğa sahip olduğu ilkesi kabul edilmiştir. Ayrıca ilk Yabancılar Yasası (1927) yoluyla kademeli bir mevzuat ortaya konulmuştur (Nielsen, 2016:67). İkinci Dünya Savaşı öncesi Nazi Almanya'sından Yahudiler İsveç'e sığınma talebinde bulunmuştur. Sığınma isteyenler arasında kabul edilenler olmasına rağmen, çoğunluğu o dönemde İsveç'te yaygın olan ayrımcı ırkçı ideoloji nedeniyle reddedilmiştir. Pek çok Yahudi'nin başvurusunun reddedilmesinin önemli diğer nedeni ise İsveç hükümetinin Nazi Almanya'sı ile çatışmadan kaçınmak için çaba göstermesidir. Savaş sırasında komşu ülkelerden binlerce insan İsveç'e sığınma talebinde bulunmuştur. Örneğin, Finli çocuklar, 1939'daki Sovyet saldırısı sırasında İsveç'e gönderilmiştir. Almanya'nın Danimarka ve Norveç işgali sırasında, Yahudiler ve tehdit altındaki direniş üyeleri İsveç'e kaçmıştır. İsveç ilk başta bu yabancıları kabul etme konusunda biraz isteksiz davransa da çok geçmeden genel olarak kabul etmiş ve hatta hoşnutlukla karşılamıştır. Çünkü belirtilen yabancılar, ulusal savunma hizmetine çağrılan on binlerce İsveçli erkeğin yerine fabrikalarda, tarımda ve ormancılık ile ilgili işlerde çalışmaya başlamıştır (Westin, 2006).

İkinci Dönem (1945-1979)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İsveç, açık bir göçmenlik politikası uygulamıştır. Özellikle Finlandiya, Yunanistan, Türkiye ve Yugoslavya'dan gelen göçmen işçiler, genişleyen işgücü piyasasındaki boşlukları doldurmak için ülkeye isteyerek çekilmişlerdir (Lundh ve Ohlsson, 1999 aktaran Emilsson, 2016). Bu dönemde birçok Batı Avrupa ülkesi işçi aramıştır. Bu dönem Finlandiya ve Güney Avrupa'dan göçmen işçilerin fiilen serbest girişinin olduğu bir dönemi temsil etmektedir. 1940'ların sonunda, İsveç ihracata yönelik endüstrisi gelişmiş ve şirketler yabancı işçi çalıştırmaya başlamıştır. 1954'te İskandinav ülkeleri, 1950'ler ve 1960'larda Finlandiya'dan İsveç'e büyük ölçekli göçü mümkün kılan ortak bir işgücü piyasası kurmuştur. Bu süre zarfında İsveç'e toplam 550.000 Finli göç etmiştir. Ayrıca şirketler Yugoslavya'ya yaklaşık 60.000 göçmen işçi ve Yunanistan'a yaklaşık 20.000 göçmen işçi için başvuruda bulunmuştur. Göçmen akışı 1970

yılında zirveye ulaşmıştır. İsveç, bu dönemde işgücü taleplerini karşılamak için Alman Federal Cumhuriyeti veya İsviçre gibi bir misafir işçi programı oluşturmak yerine diğer Batı Avrupa ülkelerinden farklı olarak göçmen işçileri geleceğin vatandaşları olarak gören bir kalıcı göç politikası oluşturmuştur. Hükümet, yurt dışından işçi bulma konusunda LO (İsveç Sendika Konfederasyonu) ile yakın iş birliği yapmıştır. Ucuz işgücü kabulüne izin verilmeyeceği, yabancı işçilerin işsizlik yardımlarına erişim dâhil İsveçlilerle aynı ücretleri alacakları ve aynı haklardan yararlanacakları konusunda anlaşma yapılmıştır. Anlaşmaya göre yabancı işgücünün işe alınması ancak LO kabul ettiği sürece mümkün olacaktı. Büyük sanayi şirketlerinin yürüttüğü yabancı işgücü alımının yanı sıra, 1960'lı yıllarda artan sayıda göçmen iş bulmak için kendi rızasıyla İsveç'e gelmeye başlamıştır. Ancak 1960'ların sonunda göçmenler için durum değişmeye başlamıştır. Sendikalar göçün bir takım olumsuz yan etkileri olduğunu belirtmeye başlamıştır. Yabancı işgücü arzının, ücret artışlarını düşürdüğü ve geleneksel endüstrinin yapısını değiştirdiği yönünde eleştiri yapılmıştır. Hükümet, bu eleştirilere İsveç'e girişi düzenleyen kurallarda bir değişiklik yaparak yanıt vermiştir (Bevelander, 2004:7). Açık göçmenlik politikası 1967'ye kadar sürmüş ve bu tarihte "düzenlenmiş göç sistemi" oluşturulmuştur. Düzenlenmiş göç sistemi, sendikaların kime çalışma izni verilmesi gerektiği konusunda son sözü söylemesi anlamına gelmektedir. 1960'ların sonlarında ekonomide durgunlaşma görülmesi ile sendikalar, işçi göçünü tamamen durdurma çağrısında bulunmuştur (Lundh ve Ohlsson, 1999 aktaran Emilsom, 2016). 1968'de uygulanmaya başlayan yeni kurallar, İskandinav olmayan ülkelere gelecek olan çalışma ve oturma izni başvuru sahiplerinin ülkeye girmeden önce başvuru yapmaları ve aynı zamanda hem bir iş hem de yaşayacakları bir yer ayarlamaları gerektiğini belirtmektedir. Belirtilen düzenleme, İskandinav olmayan ülkelerin işgücü göçünü önemli ölçüde azaltmasına neden olmuştur (Bevelander, 2004:7). Bu dönem kademeli olarak daha kısıtlayıcı işçi göçünden sığınmacılara doğru bir kayma olarak tanımlanabilmektedir (Nordling, 2017:45-46).

Bu dönemden önce İsveç, 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin BM Sözleşmesini⁵ ve 1967 Protokolü'nü⁶ imzalamıştır. Sovyetler Birliği veya Varşova Paktı ülkelerinden kaçabilen kişilere hemen daimî ikamet izni verilmiştir. 1956 Budapeşte ayaklanmasıyla birlikte binlerce Macar kabul edilmiştir. Benzer şekilde, 1968'de Prag'da yaşanan işgalin ardından göç etmek zorunda kalan binlerce Çek mülteciye ikamet izni verilmiştir. 1950'lerde ve 1960'larda mülteci statüsü verilenler göçmen işçilerle aynı genel çerçeveye yerleştirilmiştir. Yerleştirilmelerinden Ulusal Çalışma (İstihdam) Kurulu sorumluydu. Tüm bunlar işçi göçü durdurulduğunda değişmiştir. Mülteci statüsü kalıcı ikamet gerekçesi olarak önemli hale gelmiştir

⁵ 28 Temmuz 1951'de imzalanmış, 22 Nisan 1954'de yürürlüğe girmiştir.

⁶ 31 Ocak 1967'de imzalanmış, 4 Ekim 1967'de yürürlüğe girmiştir.

(Westin, 2006). 1970'lerde göçteki hızlı artışı kontrol etmek için İsveç Göç Kurulu, özellikle işçiler için ülkeye giriş süreci ile ilgili düzenleme yapmıştır. Göçmenlerden ülkeye taşınmaları için izin verilmeden önce herhangi bir istihdam teklifi, mali destek ve barınma düzenlemelerine dair kanıt göstermesi istenmiştir (Sweden Sverige, 2020b).

Dünya çapında meydana gelen olayların bir sonucu olarak, göçmen akışlarının niteliği biraz değişmiştir. Örneğin 1973'te Şili Devlet Başkanı Salvador Allende öldürülmüştür ve ülke diktatör Pinochet tarafından ele geçirilmiştir. Bu nedenle Şili'den İsveç'e sığınmacılar gelmiştir. Hatta 1970'li yıllardan itibaren ilk göçmen akışlarının bir sonucu olarak aile birleşimi için gelen göçmenlerin sayısında da artış olmuştur (Riniola, 2016:8). İsveç, 1973'te Şili Devlet Başkanı Allende'ye yapılan darbeden sonra Şili'den yaklaşık 5.000 mülteci kabul edilmiştir. İsveç, 1973 ile 1989 yılları arasında toplamda 18.000 Şilili mülteciyi kabul etmiştir. Arjantin, Uruguay, Bolivya, Brezilya ve Peru'dan da yaklaşık 6.000 mülteci İsveç'e gelmiştir (Westin, 2006).

Üçüncü Dönem (1980-1999)

Sığınmacı artışı ile ön plana çıkan dönemdir. 1980'lerde İran, Irak, Lübnan, Suriye, Türkiye, Eritre ve Somali gibi ülkelerden ve baskıcı rejimlere sahip Güney Amerika ülkelerinden sığınma talebi olmuştur. Augusto Pinochet'in 1973–1990 yılları arasında Şili diktatörlüğünün neden olduğu mülteci dalgalarının ardından İsveç'te Şili kökenli yaklaşık 45.000 kişi yaşamaktadır. 1990'da Pinochet'nin iktidardan uzaklaştırılmasının ardından nispeten çok azı Şili'ye geri dönmüştür. İsveç, bugün Arjantin ve ABD'den sonra Şili göçmenlerine en çok ev sahipliği yapan üçüncü ülkedir. (Sweden Sverige, 2020c).

Eylül 1980'de Irak, İran'a karşı bir saldırı başlattı. Savaş her iki tarafta da yüz binlerce kişinin ölümüne neden oldu. 1980'den 1989'a kadar, Irak'tan yaklaşık 7.000 ve İran'dan 27.000 kişi, Cenevre Sözleşmesine göre İsveç'te mülteci olarak oturma izni almıştır (Sweden Sverige, 2020c).

İsveç'te 1990'larda Irak, eski Yugoslavya ve Doğu Avrupa ülkelerinden gelen göçmenler ön plana çıkmıştır (Bevelander, 2004:7-8). Eski Yugoslavya'da bu dönemdeki savaşların sonucunda İsveç'e gelen 3.600 Kosovalı Arnavut ile birlikte 100.000'den fazla Boşnak'a sığınma hakkı verilmiştir (Sweden Sverige, 2020c). İsveç, 1 Ocak 1995'te Avrupa Birliği'ne katılmıştır. AB vatandaşı olan göçmenler İsveç'te 3 aydan fazla kalmak istiyorlarsa, şu dört koşuldan en az birini yerine getirmek zorundadır: ilki, İsveç'te bağımlı ya da kendi hesabına çalışıyor olmak; ikincisi göçmenlere zorunlu olan eğitimler için herhangi eğitim kurumuna kayıt yaptırmış olmak ve geçerli bir sağlık sigortasına sahip olmak; üçüncüsü, göçmenin kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri güvence altına almak için yeterli finansman kaynağı ve geçerli bir sağlık sigortası olması; dördüncüsü İsveç'te göçmen iş arayacaksa iş araması için geçerli sebepler ortaya koymalıdır (Kupsky, 2017:52-53).

Dördüncü Dönem (2000-2012)

Avrupa Birliği'nden ve Irak Savaşı'ndan kaynaklanan göç hareketleri ön plana çıkmaktadır. İsveç, 25 Mart 2001'den bu yana Schengen Bölgesi üyesi olduğundan ve İsveç ile Avrupa Birliği'ne üye diğer devletler arasındaki açık sınırlardan dolayı AB vatandaşlarının ülkeye göçü artmıştır. 2000'li yıllarda AB ve Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) dışındaki ülkelerden yaklaşık 29.000 kişi çalışmak için İsveç'e taşınmıştır. Stockholm'ün hemen güneyinde küçük bir kasaba olan Södertälje, sığınmacılar için varış noktası olan yerlere bir örnektir (Sweden Sverige, 2020d).

2003'te başlayan ABD önderliğindeki Irak işgali, bir başka Iraklı göçmen dalgasının İsveç'e yönelmesine neden olmuştur (Sweden Sverige, 2020d). İsveç'te 2006 yılında sığınma başvurularında yeni bir göç mahkemesi sistemi getirilmiştir. Buna göre başvurular İsveç Göçmen Bürosu tarafından incelendikten sonra gerekli durumlarda göç mahkemesine yönlendirilmektedir. Göç mahkemesi incelemesi ile temyiz izni çıkarsa Göçmen Temyiz Mahkemesi'nde sığınma başvurusu sonucu değerlendirilmektedir (Nordling, 2017: 45-46). İsveç, 2007 yılında, Avrupa'ya gelen tüm Iraklıların yüzde 5'ine veya Södertälje nüfusunun yüzde 1,5'ine eşit olan 1.268 Iraklıyı kabul etmiştir (Sweden Sverige, 2020d). Ayrıca İsveç, 5 Aralık 2008'de, üçüncü ülkelerden işgücü alımını kolaylaştırmak için yeni düzenlemeler kabul etmiştir. İsveç göç politikalarında diğer bir gelişim ise, 2010 yılında, İsveç Kamu İstihdam Ofisi, oturma izni almış yeni gelen göçmenlerin sorumluluğunu üstlenmesidir (Nielsen, 2016:66).

Beşinci Dönem (2013-2014)

İsveç'te 2014'te her beş göçmenden biri Suriye'den geliyordu ve yine 2014 yılı itibariyle toplam göçmenlerin neredeyse dörtte biri Suriyelilerden oluşmaktaydı. Bu anlamda Suriyeliler İsveç'teki en büyük göçmen grubunu oluşturmaktaydı. Bu dönemde İsveç'e sığınma talebinde bulunan tüm Suriyelilere daimî oturma izni verilmiştir. Ayrıca bu dönemde giderek daha fazla refakatsiz çocuk İsveç'e göç etmiştir (Sweden Sverige, 2020e).

İsveç, yukarıda da belirtildiği gibi uzun yıllar boyunca dünyanın her yerinden sosyal ve siyasi huzursuzluktan kaçan insanların göçünü ılımlı karşılamıştır. Bunun en son örneği Suriye'deki iç savaştan kaçan mültecilerin kabul edilmesiydi. Avrupa'daki en cömert örneklerden biri olan İsveç refah devleti, çeşitli nüfus grupları arasında sosyal uyumu teşvik etmiştir. Ancak İsveç'te göçmenlere yönelik ılımlı tutum olmasına rağmen, göçmen kökenli gençlerin Mayıs 2013'te birkaç Stockholm banliyösündeki ayaklanmalara katılması şaşırtıcı görünmektedir (Fredlund-Blomst, 2014). Bu durum entegrasyon sorununu gündeme getirmiştir. İsveç sokaklarında giderek yaygınlaşan dilenciler de güncel bir tartışma konusu haline gelmiştir. Dilencilerin çoğu Romanya ve Bulgaristan'dan gelmektedir. İsveç'te belirtilen durum sonucunda entegrasyon tartışmaları başlatılmıştır ve tartışmaların en temel noktası ise farklı ülkelerden gelen göçmenlerin İsveç

işgücüne ve topluma en iyi nasıl entegre edeceği, onlara fırsatların nasıl sağlanacağı ve eşit haklara ve insan onuruna yaraşır yaşama sahip olmalarının nasıl sağlanabilecekleri etrafında yoğunlaşmaktadır (Sweden Sverige, 2020e). Bunlara ilaveten belirtilen tüm bu gelişmeler de mülteci ve göçmen krizini gündeme getirmiştir.

Altıncı Dönem (2015- Günümüze)

İsveç Hükümeti'nin mülteci krizinin üstesinden gelmek için önlemler aldığı dönemdir. Mülteci krizi orantısız bir şekilde İsveç'i vurmuştur. 2015 yılında 162.877'den fazla kişi İsveç'e iltica başvurusunda bulundu. Bu başvuru Avrupa Birliği'ndeki tüm sığınma başvurularının yüzde 12,4'ünü oluşturmaktaydı ve kişi başına AB ortalamasının altı katından fazlaydı (Eurostat, 2016). Bu rekor rakamlar, sadece Suriyeli sığınmacılardan kaynaklanmıyordu. Refakatsiz Afgan çocuklar da rakamlara dâhildi. Toplamda, 2015 yılında İsveç'e 35.000'den fazla refakatsiz çocuk sığınma başvurusunda bulunmuştur. Bu rakam Avrupa Birliği'ne gelen çocuk yaştaki göçmenlerin toplamının üçte birinden fazlaydı (Emilsson, 2016:27).

İsveç, 2015 yılında sığınmacıların kabulünü ve aile birleşimi düzenlemelerini kademeli olarak sıkılaştırmıştır. Hükümet 2015'in sonunda, İsveç mevzuatının sınırlı bir süre için değiştirilmesi gerektiğini vurguladı. Sonuç olarak, Hükümet 2016 yılında yeni bir kanun çıkarmıştır. Düzenleme aile bireylerinin göç etme hakkını sınırlandırmıştır. Bu kanun üç yıl süreyle geçerli olacaktır. Ayrıca İsveç Hükümeti Haziran 2016'da İsveç Göçmen Bürosuna şu üç görevi vermiştir:

- 1) Sığınma süresini azaltmak için kalıcı önlemler ayarlayan iade veya ikamet izni başvurusu oluşturulması;
- 2) 100 yeni gözaltı merkezi yeri için tahmini ihtiyacı karşılayacak geçici bir gözaltı tesisi düzenlenmesi;
- 3) İrtibat memurlarının yurt dışındaki misyonlarda görevlendirilmesinin sağlanması (Riniola, 2016: 12-13).

İsveç'te en yoğun iltica başvurusunun yaşandığı 2015 yılından sonra iltica başvurularında düşüş başlamıştır. Bunun temel sebebi daha önce belirtildiği üzere İsveç göç yasalarındaki değişikliklerdir. İsveç hükümeti, hâlihazırda ülkede bulunanların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için göçü sınırlama yolunda önlemler almıştır. Bu önlemler arasında sıkı sınır kontrolleri, geçerli bir pasaport veya başka bir kimlik belgesi olmadan İsveç'e girmenin zorlaştırılması yer almaktadır. Sığınmacılara yönelik yapılan yasal değişikliklerle sığınmacıların oturma izni almaları ve aile ile yeniden birleşmeleri zorlaştırılmıştır. 2015 yılında İsveç'te oluşan zorluğun tek sebebi sığınmacılar değil aynı zamanda yukarıda da belirtildiği gibi 35.000'den fazla refakatsiz çocuğun ülkeye göç etmesidir (Sweden Sverige, 2020f).

İsveç, yeni gelen tüm Suriyeliler için daimî ikamet politikası uygulamasını geri almıştır ve Suriyeliler de dâhil olmak üzere tüm milletlerden kabul edilen sığınmacılara yalnızca geçici statü verilmesi önerilmiştir (Fanner, 2016).

İsveç, 2018'in sonunda kısıtlayıcı göç politikalarının yanında diğer tüm BM'ye üye ülkeler ile birlikte, yasal göç olanaklarını iyileştirmeyi ve göçmen alan ülkeler için kolaylaştırmayı amaçlayan, dünyanın ilk küresel göç⁷ sözleşmesini kabul etmiştir (Sweden Sverige, 2020f). Böylelikle İsveç sığınma arayan kişiler için önemli bir varış noktası olmanın yanı sıra aynı zamanda küresel yeniden yerleşim çabalarına da katılmıştır. Yeniden yerleşim, büyük mülteci gruplarına ev sahipliği yapan ülkelerle sorumluluğu paylaşmanın ve korunmaya muhtaç insanların sığınma erişimini güvence altına almanın bir yolu olarak kabul edilmektedir. Sığınmacı olarak İsveç'e gelen ve korumadan yararlananların aksine yeniden yerleştirilen mültecilere kalıcı oturma izni verilmektedir (EMN, 2020: 18).

İsveç'te 1980-2020 yılları arasında oturma izinleri verilen göçmenler incelendiğinde ,1980 yılında toplamda 12.669 göçmene oturma izni verildiği görülmektedir. Belirtilen yıllar aralığında ise 2016 yılında 150.989 göçmene oturma izni verilerek en yüksek sayıya ulaşmıştır. 2017 yılında 135.246, 2018 yılında 132.420 ve 2019 yılında 119.450, 2020 yılında ise 88.814 göçmene oturma izni verilmiştir. 2016 yılından sonra ise göçmenlere verilen oturma izinlerinde dikkate değer düşüş görülmektedir. Ayrıca göçmenlere verilen oturma izinleri ülkeye giriş statüsüne göre değişim göstermektedir. Ağırlıklı olarak ise aile birleşimi yoluyla gelenler ile mültecilerden oluşmaktadır (Swedish Migration Agency, 2019; Swedish Migration Agency, 2021a). 2016 yılında yapılan yasa değişikliği ile getirilen kısıtlamaların oturma izinleri rakamlarında azalmaya neden olduğu görülmektedir.

⁷ Küresel Göç Sözleşmesi,

19 Eylül 2016'da Devlet ve Hükümet Başkanları, göç ve mültecilerle ilgili konuları görüşmek üzere BM Genel Kurulu'nda küresel düzeyde ilk kez bir araya geldi.

Tablo 1. İsveç’te 2000- 2020 Yılları Arasında Sığınmacı Başvurusu Dağılımı

2000-2020 Arası Sığınmacı Başvuruları																							
Yıl	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam	Yüzde
Toplam	16.303	23.515	33.016	31.355	23.161	17.530	24.322	36.207	24.353	24.194	31.819	29.648	43.887	54.259	81.301	162.877	28.939	25.666	21.502	21.958	12.991	768.803	100%
Kadınlar	6.327	8.497	12.257	11.235	8.345	6.334	8.388	11.079	8.428	8.474	12.013	10.708	16.142	19.496	26.484	48.149	11.587	10.031	8.573	8.825	5.081	266.453	35%
Erkekler	9.976	15.018	20.759	20.120	14.816	11.196	15.934	25.128	15.925	15.720	19.806	18.940	27.745	34.763	54.817	114.728	17.352	15.635	12.929	13.133	7.910	502.350	65%
Çocuk	4.830	6.450	9.406	8.573	6.550	4.798	6.294	7.605	6.232	6.577	10.495	9.699	14.151	16.452	23.110	70.384	10.909	8.507	6.329	6.415	3.566	247.332	32%
Refakatsiz Çocuklar	350	461	550	561	388	398	820	1.264	1.510	2.250	2.393	2.657	3.578	3.852	7.049	35.369	2.199	1.336	944	902	500	69.331	9%

Tablo 1’de İsveç’te 2000-2020 yılları arasında kadın, erkek, çocuk ve refakatsiz çocuk olmak üzere sığınmacı başvurusu dağılımı yer almaktadır, 2015 yılında İsveç’e yapılan sığınmacı başvurularında ciddi artışlar görülmektedir. 2015 yılında sığınmacı başvuruları bir önceki yıla göre neredeyse iki kat artış göstermiş ve 162.877 kişi olmuştur. Tablo 1’de dikkat çeken bir diğer husus ise yine 2015 yılında refakatsiz çocukların sayısının 35.369’a ulaşarak en yüksek noktaya erişmiş olmasıdır. 2016 yılında 28.939 kişi olan sığınmacı başvuruları 2020 yılında 12.991’e düşmektedir. Tablo 1’deki sığınmacı başvuru sayısındaki düşüşün, 2016 yılında kabul edilen Geçici Yasa’nın getirdiği sınırlandırmaların yansımaları olduğunu söylemek mümkündür.

Son olarak ise İsveç Yabancılar Yasası, 20 Temmuz 2021’de değiştirilmiştir. 20 Temmuz’da Yabancılar Yasası’na eklenen yeni kurallar, 2016 yılından bu yana sığınmacılar ve aileleri için oturma izni olanaklarını kısıtlayan geçici yasanın yerini almıştır. Yeni yasa da en dikkat çekici düzenleme, geçici oturma izinlerinin norm haline geldiği ve kalıcı oturma iznine başvuranlar için yeni şartlar getirilmesidir. Düzenlemeye göre artık ilk başvurularında kalıcı oturma izni alabilecek kişiler sadece kota mültecileridir. Yeni yasada yapılan değişikliğin ardından, İsveç Göçmen Bürosu oturma izni almak için kimlerin pasaporta sahip olması gerektiğini netleştirmektedir (Swedish Migration Agency, 2021b).

İsveç’te belirtilen göçün tarihsel süreci ve gelişmelerine bağlı olarak göçmen politikaları da değişmekte hatta bu konudaki söylem zamanla göçmen politikalarından göçmen entegrasyon politikalarına doğru değişmektedir.

İsveç Göçmen Politikalarından Entegrasyon Politikalarına Geçiş

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi⁸, bireylerin sosyal güvenlik, sosyal hakların gerçekleştirilmesi ve kendileri ve aileleri için yeterli bir yaşam standardına ayırım gözetmeksizin sahip olma hakkına sahip olduğunu belirtir (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi Madde 22, 25). Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi⁹ sosyal sigorta ve yaşam koşullarının sürekli iyileştirilmesi de dâhil olmak üzere bu hakları daha da ayrıntılı olarak açıklamaktadır (Başlangıç, madde 11, 12,13). Çocuk Hakları Sözleşmesi¹⁰ (ÇHS), çocukları ele alması açısından önemlidir.

⁸10 Aralık 1948’de, BM Genel Kurulu’nun Paris’te yapılan 183. oturumunda kabul edilen 30 maddelik bildiri.

⁹ Yürürlük tarihi: 3 Ocak 1976 Yer: Birleşmiş Milletler Genel Merkezi New York ABD Korunma yeri: Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği

¹⁰Yürürlük tarihi: 2 Eylül 1990 Yer: New York, ABD İmzalanma: 20 Kasım 1989, 196 ülke taraf olmuştur.

Avrupa düzeyinde, Avrupa Sosyal Şartı¹¹ ‘Hiçbir ırk, renk, cinsiyet, din, siyasi görüş, ulusal soy veya sosyal köken ayırımı gözetmeksizin sosyal haklardan yararlanma hakkının sağlanması gerektiğini göz önüne alarak uygun kuruluş ve faaliyetlerle kent ve kırsal nüfusun yaşam düzeyini geliştirmek ve sosyal refahını yükseltmek için her türlü ortak çabada bulunmaya kararlı şekilde taraf devletlerin sözleşme maddelerini uygulaması gerektiğini’ belirtmektedir. Uluslararası insan hakları taahhütlerini ulusal mevzuata dâhil etme sürecinde ülkeler, belirtilen hakları, devletin sorumluluğuna göre yeniden düzenlerken bu süreçte hak kayıpları da oluşmaktadır. Oysaki bu haklar evrensel haklar olup vatandaşlık veya ikamet verilip verilmemesine bakılmaksızın ülkelerin sağlaması gereken temel haklar niteliğindedir. Entegrasyon politikasının da temel mantığı, göçmenlerin ilk kalış döneminden itibaren evrensel refah hizmetleri sağlanması yönünde olmalıdır.

Ülkelerin vatandaşlık alma ve göçmenlere yönelik uyguladıkları entegrasyon politikaları çeşitlilik göstermektedir ve göçmen entegrasyon modelleri olarak sınıflama yapılmaktadır. Castles ve Miller (1998) tarafından göçmen entegrasyon modelleri imparatorluk modelleri, etnik model, cumhuriyetçi model ve çok kültürlülük esasına dayalı model olmak üzere dörde ayrılmaktadır (Dedeoğlu ve Ekiz Gökmen, 2011: 27-28). *İmparatorluk modeli*; Ulusa aidiyetin ancak aynı iktidarın veya yönetimin tebaası olması yönünde olacağı mantığı ile hareket edilmektedir (Castles ve Miller, 2008: 60). Fransa ve Britanya örneği bu modeli yansıtmaktadır. İmparatorluk döneminde tebaalara yasaklanan vatandaşlığı 1914 yılında Britanya’da koloniler ile Britanya’da yaşayanlar arasındaki fark kaldırılmıştır. 1962 yılında ise bu modelin uygulaması kaldırılmıştır (Dedeoğlu ve Ekiz Gökmen, 2011:28). *Etnik model*; Ulusa aidiyetin soy bağı, dil ve kültür bağlamında ele aldığı modeldir. Azınlıkların vatandaşlıktan dışlanmasına neden olan bu uygulamanın bilinen örneği Almanya’dır (Castles ve Miller, 2008:60). *Cumhuriyetçi model* üçüncü entegrasyon model olup bu modelde ülkeye yeni gelenlerden, politik kurallara ve ulusal kültüre bağlı kalmaları beklenmektedir. Yeni gelenler vatandaşlığı, siyasi yapıya ve ulusal kültüre uyum sağlayabilirse alabilmektedir. Bu modelin klasik örneği ise Fransa’dır (Dedeoğlu ve Ekiz Gökmen, 2011:28). Çok kültürlülük esasına dayanan dördüncü model ise, yeni gelenlerin kültürel farklılıklarını yaşayabilecek ve etnik cemaatler oluşturabilecek biçimde vatandaşlığa kabulünü sağlar. Ayrıca yeni gelenlerin siyasi kurallarına bağlılıklarını sağlar. Avustralya, Kanada ve İsveç bilinen örneklerindedir (Castles ve Miller, 2008:60- 61).

¹¹1961 yılında imzalanmış 1965 yılında yürürlüğe girmiştir. Avrupa Konseyi’ne üye devletlerin ve bu şartnameyi imzalayan devletlerin uymayı kabul ve taahhüt ettikleri, temel sosyal ve ekonomik hakları koruyan, medeni ve politik hakları garanti eden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni takviye eden bir Avrupa Sözleşmesi’dir. Bu sözleşme 1996 yılında revize edilmiştir.

İsveç'in göçmenlere yönelik uyguladığı entegrasyon politikaları tarihsel olarak değişim gösterse de ülke sıralaması puanlamasında MIPEX 2020 indeksine göre ülkeler arasında ilk 3'e girmektedir. 1970'lerde ortaya atılan ve göçmen entegrasyonunun temel mantığı, refah devleti uygulamalarının göçmenler ve aileleri için de geçerli olduğudur. Göçmenlerin İsveç toplumuna entegrasyonları için gerekli koşul olarak eşit haklara erişim kabul edilmiştir ve aynı zamanda bu koşul sistemin evrensel karakterini yansıtabilmesi için gereklidir. İsveç refah devleti evrenselciliğinin temel fikri, entegrasyonunda göçmenlere vatandaşlarıyla bir dizi temel haklara eşit erişime sahip olmasını varsaymasıdır (Borevi, 2014). İsveç entegrasyon politikalarında yukarıda da belirtildiği üzere çok kültürlü yaklaşım uygulamaktadır. Göç ülkelerinde çok kültürlülük yaklaşımı, heterojenliğin geçici bir durum olarak değil, kalıcı bir fenomen olarak görüldüğü bir toplum modelini savunmaktadır. Kavram, toplumdaki farklı grupların karşılıklı olarak birbirlerini etkilediğini ve birlikte ulusal alanı yarattıklarını ortaya koymaktadır. Toplumdaki tüm insanlar eşit haklara sahip vatandaşlar olarak kabul edilmektedir (Korkmaz, 2005:13). Bu çok kültürlülük terimi, genellikle çeşitli göçmen kategorilerini ev sahibi topluma entegre etme ve aynı zamanda onlara geleneksel kültürlerinin ve yaşam tarzlarının en azından temel kısımlarını koruma ve geliştirme fırsatı veren girişimleri ifade etmektedir. Çok kültürlülük genellikle çok sayıda etnik grup, kültür, din ve dil ile karakterize edilen bir durumu tanımlamak için kullanılır. Ancak terim aynı zamanda normatif bir kullanıma sahiptir. Bu bakımdan, bireyler veya farklı kökenlere sahip gruplar arasında barış içinde bir arada yaşama durumunu ifade eder. İsveç bağlamındaki tartışmada, bu kavram (mangkulturellt örneği) genellikle olumlu bir çağrışıma sahiptir (Runblow 1994: 623-624). Nitekim İsveç'teki göçmen entegrasyon politikalarının resmi hedefleri (1) etnik veya kültürel geçmişe bakılmaksızın herkes için eşit haklar, sorumluluklar ve fırsatlar; (2) çeşitliliğe dayalı bir topluluk ve (3) geçmişine bakılmaksızın herkesin aktif ve sorumlu bir rol oynayabileceği karşılıklı saygı ve hoşgörü ile karakterize edilen bir toplum ortaya koymak şeklinde belirtilmiştir (Regeringskansliet, 2002) ve çok kültürlülüğe olumlu bir bakış sergilediklerini göstermektedir.

Wiesbrock'a (2011: 51) göre, İsveç entegrasyon politikaları uygulaması diğer Batı Avrupa ülkelerinde uygulanan entegrasyon politikaları ile karşılaştırıldığında; katılımın gönüllüğe dayanması, program içeriklerinin istihdam odaklı olması, yakın zamana kadar programın büyük ölçüde ademi merkezîyetçi ve belediyeler düzeyinde gerçekleşmesi, vatandaşlık entegrasyon sürecinin nihai hedeften ziyade önemli bir unsur olarak görülmesi şeklinde dört temel özelliği taşımaktadır.

İsveç'teki göçe ilişkin yasal sistem Yabancılar Yasası'nda¹² (Utlänningslagen, Statute 2005: 716) ve bu yasadan çıkan Yabancılar Kararnamesi'nde¹³ (Utlänningsförordningen, Statute 2006: 97) düzenlenmektedir. Mevcut Yabancılar Yasası 31 Mart 2006'da yürürlüğe girmiş ve daha sonra birçok kez değiştirilmiştir. Son düzenleme mülteci krizi ile gerçekleşmiş ve 2016 yılında yürürlüğe konulmuştur.

Göç ve iltica alanında, İsveç Göçmen Bürosu oturma izinleri, çalışma izinleri, vizeler, sığınmacıların kabulü, geri dönüş, vatandaşlığın kazanılması ve ülkesine geri göndermeyle ilgili konularda sorumlu idari kurumdur. Göç alanında ayrıca aktif olarak görev yapan kurumlar Göç Mahkemeleri, Göçmen Temyiz Mahkemesi, Polis Kurumu, İsveç Hapishanesi ve Denetimli Serbestlik Dairesi, İsveç Kamu İstihdam Ofisi (Arbetsförmedlingen)'dir. Ayrıca İl İdare Kurulları, belediyelerle koruma verilen kişilerin kabulü konusunda görüşmeler yapmaktadır. İsveç Göçmen Bürosu'nun görevleriyle ilgili yasal hükümler, öncelikle Yabancılar Yasası'nda, Yabancılar Yönetmeliği'nde ve İsveç Göçmen Bürosu için Talimatlar Yönetmeliği'nde bulunmaktadır (EMN, 2020:24). İsveç Göçmen Bürosu gönüllü geri dönüşlerden sorumluyken, Polis Otoritesi sınır kontrolü ve zorunlu geri dönüşten sorumlu olan ana makamdır. Gümrük ve Sahil Güvenlik, üçüncü ülke vatandaşlarının giriş ve çıkışlarının kontrolünde polise yardımcı olmak zorundadır ve Sahil Güvenlik deniz sınırlarında gemi trafiğini kontrol etmektedir (EMN, 2020:24-25). İsveç'te göçmen ve mültecilere yönelik politikaların, tek bir genel yasa veya yönetmelikle yönetilen bir sistem olmadığı farklı kurumların iş birliği ile yürütülen karmaşık bir yapıya sahip olduğu görülmektedir (Gustafsson ve Johansson, 2018: 987).

İsveç'te, göç politikaları hatta göç politikalarından göçmen entegrasyon politikalarına geçiş değişen göçmen akışı ile olmuştur. İsveç'in 1950'lerde ve 1960'lardaki göçünü, İskandinav ülkelerinden gelen göçmenler oluşturmuştur. Dolayısıyla bu dönemdeki göçmenlerin İsveç yerel halkı ile benzer kültüre sahip oldukları varsayılmıştır ve göçmenleri topluma entegre etmek için işlevsel bir göç politikası oluşturulmamıştır (Gayibor, 2015: 29).

Ancak, 1975 yılı itibariyle durum biraz değişmiştir ve Parlamento, Güney Avrupa'dan gelen göçmen işçilerle başa çıkmak için göçmen politikası onaylamıştır. İsveç'teki ilk tutarlı göçmen politikası 1975'te parlamento tarafından kararlaştırılmıştır. Politikanın üç hedefi vardır: eşitlik, seçim özgürlüğü ve ortaklık. Eşitlik hedefi, göçmenlerin yerli halkla aynı yaşam standartlarına sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, oturma izni olan göçmenler İsveç vatandaşları ile neredeyse aynı haklara sahipti ve refah devleti kapsamına

¹²Yabancılar Yasası (2005:716) Yayınlanma: 29 Eylül 2005/Yürürlük tarihi: 31 Mart 2006/, Değişiklikler: İsveç Kanunları 2009:16.

¹³Yabancılar Yönetmeliği (2006:97) Yayınlanma: 23 Şubat 2006 Değişiklikler: İsveç Statüsü 2008:982.

alınmışlardır (Emilsson, 2016:22). Diğer bir ifade ile İsveç'te kalıcı olarak ikamet eden göçmenler, sosyal yardım sistemine erişim dâhil, İsveç vatandaşları ile aynı haklara (eşitlik) sahip olacaklardır. Özel hayatta, farklı yerel kültürlerini özümsemek veya sürdürmek isteyip istemediklerine seçim özgürlüğü ile karar verebilirlerdi. Ancak göçmenlerin tercihleri ne olursa olsun, temel İsveç değerleri ve normlarıyla (ortaklık) çelişmemelidir (Westin, 2006).

İsveç'in mülteci kabul programını yeniden düzenlediği ve dönüm noktalarından biri olarak da sayılan dönem 1980'lerdir. İsveç 1980'lerin ortasında, mülteci kabul programını 'İsveç Geneli Strateji' veya 'Tüm İsveç Stratejisi' adlı bir reformla yeniden düzenlenmiştir. İsveç Göçmenlik Kurulu ve belediyeler olmak üzere iki ana aktör göç sistemine dâhil olmuştur (Riniola, 2016:9). Bu reformdan önce, mültecilerin çoğu doğrudan belediyeye giderek sığınma başvurusunda bulunuyordu. Ulusal Göçmenlik Kurulu birincil sorumluluğu Ulusal İşgücü Piyasası Kurulu'ndan devralmıştır. Bu yeniden yapılanma aşağıdaki ilkelere sahiptir (Bevelander, 2004:13):

1. Mülteciler, diğer göçmenlerle aynı şekilde İsveç'in entegrasyon politikasından yararlanmalıdır. İsveç Göçmenlik Kurulu bundan sorumlu olmalıdır.

2. Sığınmacılar ve mülteciler, mümkün olan en kısa sürede bir belediyeye yerleştirilmeli ve İsveç dilinde ve toplumunda eğitimin yanı sıra "genel" İsveç standartlarına göre barınma yardımı ve diğer sosyal yardımlar almalıdır.

3. Tüm belediyelerin yaklaşık yüzde yirmisi (toplamda 280) seçilmeli ve mültecileri entegre etmeye uygun hale getirilmelidir. Büyük belediyelerden kaçınılmalıdır çünkü zaten orantısız şekilde bir yıllık sığınmacı ve mülteci sayısı almışlardır. Kurul, seçilen belediyelerle müzakere etmeli ve devlet, entegrasyon programının masraflarını ve ilk üç yıl boyunca barınma masrafları ve sosyal yardımlar dahil olmak üzere sığınmacı veya mültecinin sabit masraflarını ödemelidir.

İsveç Göçmenlik Kurulu, dil ve mesleki eğitimin temelleri üzerine inşa edilen iddialı bir entegrasyon programı geliştirdi. Göçmenler, mevcut konutları olan çok sayıda kasabaya dağıtılmıştır ve entegrasyon programlarını uygulamak belediyenin sorumluluğuna verilmiştir. Belediyelere, kabul ettikleri mülteci sayısına bağlı olarak devlet tarafından sübvansiyon verilecektir. Ancak bu düzenleme mülteciler arasında refah bağımlılığına neden olmuştur. Çünkü mülteciler sınırlı iş imkânının olduğu ve İsveçliler arasında yüksek işsizlik oranları olan bölgelere yerleştirilmiştir. Sığınmacıların sayısı arttıkça, Göçmenlik Kurulu, hâlihazırda kabul ettiklerinden daha fazla mülteci kabul edecek belediyeler bulmakta büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Çünkü bir belediyeye yerleştirilen mültecilerin, başka bir belediyeye geçişte sübvansiyonunu kaybedeceği için başka bir yere taşınmalarına izin verilmiştir. 1990'larda, mülteci entegrasyon programı yönetiminde daha fazla esneklik sağlamak için tekrar gözden geçirilmiştir. Düzenleme ile mültecilerin nerede yaşamak istediklerine de karar vermelerine izin verilmiştir (Westin, 2006).

İsveç Yasama Organı (Riksdag) 1997 yılında, göçmen politikalarından göçmen entegrasyon politikalarına geçiş kararı vermiştir. Hükümet belgesinde “21. yüzyıl İsveç Entegrasyon Politikaları” ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Entegrasyon politikasının çıkış noktası olarak, genel politikanın toplumun etnik ve kültürel çeşitliliğine dayanması gerektiği belirtilmektedir (Regeringskansliet, 2002). Bireyleri kendilerini desteklemeye ve topluma katılmaya, temel demokratik değerleri korumaya, kadın ve erkekler için eşit haklara ve fırsatlara katkıda bulunmaya ve etnik ayrımcılık, yabancı düşmanlığı ve ırkçılığı önlemeye ve bunlarla mücadele etmeye teşvik etmek gerektiği vurgulanmaktadır. Entegrasyon hem bireysel hem de topluluk düzeyinde gerçekleşen bir süreçtir. Entegrasyon süreci, herkesin dâhil olması ve katkıda bulunması anlamında karşılıklı bir süreçtir ve toplumun temel demokratik değerleriyle çelişmediği sürece kültürel farklılıklara karşılıklı saygıya bağlıdır şeklinde belirtilmektedir (Regeringskansliet, 2002). Hükümet belgesinde 21. yüzyıl İsveç Entegrasyon Politikaları’nda ayrıntılı olarak açıklanan bu yaklaşımın temelinde yatan ilkeler özerklik, göçmenlerin katılımı, herkes için eşit haklar ve fırsatlardır (Riniola, 2016:10-11; Emilson, 2016:23). Ayrıca İsveç Göçmenlik Kurulu, İsveç Entegrasyon Kurulu ve İsveç Göçmenlik Kurulu olarak iki farklı organizasyona bölünmüştür. Göçmenlik Kurulunun daha sonra adı Göçmen Kurulu olarak değiştirilmiştir (Benito, 2005:20). Entegrasyon sürecini destekleyen ve izleyen bir devlet kurumu olan İsveç Entegrasyon Kurulu 1998’de oluşturulmuştur. Ayrıca 2000 yılında yabancı düşmanlığına, ırkçılığa ve ayrımcılığa birleşik ve koordineli bir şekilde karşı koymak için bir ulusal eylem planı uygulamaya konulmuştur. Temmuz 2001’de İsveç vatandaşlığına ilişkin yeni yasa yürürlüğe girmiştir. Yeni yasaya göre, çifte vatandaşlığın meydana gelmesini önleyen önceki düzenleme kaldırılmıştır. Yeni yasa, İsveç vatandaşlığının, ebeveynlerden birinin İsveç vatandaşı olması halinde kazanılacağını belirtmektedir (Benito, 2005:20).

2008 yılında, sorumlulukların ana dağılımını değiştiren yeni bir reform başlatılmıştır. Belediye yetkilileri, göçmenlerin entegrasyonu için hala önemli bir sorumluluk payına sahiptir, ancak asıl sorumluluk ulusal yetkililere devredilmiştir (Fredlund-Blomst, 2014). Her bakanlık, ilgili ülkelere gelen göçmenlerin entegrasyon sorunlarından sorumludur ve entegrasyon politikasının koordinasyonu Entegrasyon ve Cinsiyet Eşitliği Bakanlığı’na verilmiştir. Ayrıca Eylül 2009’de Hükümet, 2010 yılına kadar olan yıllar için genel bir entegrasyon stratejisine karar vermiştir. Bunlar: 1) Yeni gelenler için daha hızlı girişin sağlanması, 2) Daha çok iş yaratılması, daha çok girişimci oluşturulması 3) Okullardan daha iyi sonuçlar alınması ve eğitimde daha fazla eşitliğin sağlanması 4) Daha iyi dil becerileri geliştirilmesi ve daha fazla yetişkine eğitimi fırsatı sağlanması 5) Ayrımcılıkla mücadele için etkili önlemler bulunması 6) Kapsamlı sosyal dışlanma olduğu kentsel bölgelerde gelişim sağlanarak sosyal dışlanmanın azaltılması 7) Farklılığın artmasıyla karakterize edilen

bir toplumda ortak temel değerlerin oluşturulması şeklindedir (Regeringskansliet, 2009). Hükümet tarafından 2009 ve 2010'da yeni bir pilot proje başlatılmıştır. Projeye göre göçmenler İsveç'e geldiklerinde göçmenlerin becerileri ve bilgileri ile işgücü piyasasındaki talep arasında bir bağlantı bulmak için yetkililer tarafından göçmenle görüşme yapılacaktır. Sonuç olarak, göçmenin girebileceği işlere yönelik alması gereken kurslar için planlama yapılmıştır (Kupsky, 2017:55).

1 Aralık 2010'da Merkez-Sağ Hükümet tarafından önerilen yeni reform yürürlüğe girmiştir. Yeni Gelen Göçmenlerin İşgücü Piyasasına Girişi olarak adlandırılan bu reformda, Entegrasyon ve Cinsiyet Eşitliği Bakanlığı tarafından hazırlanan belgelerde de ifade edildiği üzere temel amaç, yeni gelen göçmenlerin işgücü piyasasına ve genel olarak topluma girişini hızlandırmaktır (Riniola, 2016:11).

İsveç 2015 yılı ile patlak veren mülteci krizine yönelik birtakım düzenlemelere gitmiştir. İsveç'te oturma izni verilme olasılığını ve aile birleşimi hakkını kısıtlayan geçici bir kanun Temmuz 2016'dan beri yürürlüktedir. Kanunun süresinin 2019'da dolması planlanırken Parlamento bu sürenin Temmuz 2021'e kadar uzatılmasına karar vermiştir. Düzenleme aile birleşimi ile ilgili bazı değişiklikleri içermektedir. İkincil korumadan faydalananlar olarak ikamet izni verilen kişilerin, mülteci statüsüne sahip kişilerde olduğu gibi aile üyeleriyle yeniden bir araya gelmeleri yine mümkün kılınacaktır. Geçici kanun ilk olarak 2015'teki olağanüstü mülteci durumuna tepki olarak kabul edilmiştir (EMN, 2020:25). Ayrıca 2015 yılında 'Fast Tracks', uygulaması başlatılmıştır. Uygulama, işgücü sıkıntısı çeken sektörlere yeni gelen göçmenlerin işgücü piyasasına entegrasyonuna yönelik programları kapsamaktadır. Fast Tracks uygulaması, devlet (İsveç Kamu İstihdam Servisi), ilgili sendikalar ve işveren örgütleri arasındaki üçlü müzakerenin sonucu oluşmuştur (European Commission, 2020). Hükümet, İsveç'e yeni gelen göçmenlerin eğitimi ve deneyimiyle ilgili bir işyerinde hızlı şekilde istihdam edilmesini istemektedir. Aynı zamanda işgücü sıkıntısı olan sektörlerde yeni gelen göçmenlerin işgücü piyasasında yer almalarını kolaylaştırmak için İsveç Kamu İstihdam Servisi ve endüstriler tarafından Fast Tracks yoluyla gerekli becerileri kazanılması sağlanacaktır (Government Offices of Sweden Ministry of Employment, 2020).

İsveç göç sistemi ve sığınma prosedürleri, Sığınmacıların Kabulü ve Diğerleri Yasası (Yasa 1994: 137¹⁴) ve Sığınmacıların Kabulü ve Diğerleri Yönetmeliği (Yasa 1994: 361¹⁵) tarafından da düzenlenmektedir. Hükümet Haziran 2019'da İsveç'in

¹⁴Değiştirilmiş: SFS 2019: 1204

https://www.riksdagen.se/sv/dokument_lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1994137-om-mottagande-av-asylosokande-mfl_sfs-1994-137

¹⁵ Değiştirilmiş SFS 2020:734 https://www.riksdagen.se/sv/dokument_lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1994361-om-mottagande-av_sfs-1994-361

gelecekteki göç politikasını planlamak için partiler arası bir araştırma komisyonu atamaya karar vermiştir (EMN, 2020:25).

Araştırma komisyonunun yaptığı kapsamlı analizde, uzun vadede sürdürülebilir olan bir sistem kurmak amacıyla politika tasarımı ele alınmaktadır. İsveç hükümetinin, değişen bir dünyada, göç politikalarına yönelik geçici çözümleri azaltması ve İsveç Riksdag'da geniş bir desteğe sahip kalıcı bir sistem sağlaması gerektiği belirtilmektedir. Göç politikasının insancıl, yasal olarak güvenli ve etkili olması vurgulanmaktadır. Araştırma komisyonunun yaptığı kapsamlı analizde aşağıdaki maddelerin yer almasının gerekliliği vurgulanmaktadır (EMN, 2020:25):

- Genel kuralın, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilere geçici veya kalıcı ikamet izni verilip verilmeyeceği;
- Sığınmacılara AB hukuku ve İsveç sözleşmesi taahhütleri kapsamında sağlananlar dışındaki gerekçelerle ikamet izni vermenin mümkün olup olmadığı ve eğer mümkünse, ikamet izinlerinin verilmesi için yeni bir insani zemin getirilip getirilmeyeceğini özellikle düşünülmesi gerektiği;
- Üçüncü ülke vatandaşı ile aile bağı olan bir kişinin sığınma başvurusunda bulunması ve İsveç'te oturma izni verilmiş olması durumunda aile birleşiminin ne ölçüde mümkün olacağı; ve
- Aile birleşiminde aileyi geçindirebilmek için belirli bakım ihtiyaçlarına yönelik gerekliliğinin uygulanıp uygulanmayacağı ve eğer uygulanırsa bu gerekliliğin nasıl tasarlanacağıdır.

İsveç, 20 Temmuz 2021 yılında Yabancılar Yasası'nda yeni bir düzenlemeye gitmiştir. Daimî oturma izinlerinde yeni bir kural gelmektedir. Bu yeni kurallar, şu anda sahip olduğunuz oturma izni türüne bakılmaksızın herkes için geçerlidir. Daimî oturma izni alabilmek için aşağıda belirtilen şartların yerine getirmesi gerekmektedir (Swedish Migration Agency, 2021c):

- Sürekli oturma izninin gerekliliklerini yerine getirmek
- İsveç'te belirli bir süre oturma izniyle yaşamış olmak (3 yıl)
- 18 yaşından büyükseniz kendinizi finansal olarak destekleyebilmek
- Düzenli bir hayat yaşamak.

İlk iki gereklilik, halihazırda sahip olduğunuz izin türüne göre farklılık gösterirken, son iki gereklilik daimî oturma izni isteyen herkes için aynıdır. Bu nedenle, uzatılmış oturma izni almak için gerekli olan bilgilerle bu bilgileri birleştirmeniz gerekmektedir. Lise eğitimleri için oturma iznine veya lise eğitimini tamamladıktan sonra iş bulmalarına yönelik oturma iznine sahip olanlar için, sürekli oturma izinleri için ise farklı kurallar uygulamaya konulmaktadır. Genel bir kural olarak ise daimî oturma izni alabilmeniz için üç yıllık oturma iznine sahip olmanız gerekir. Serbest meslek sahipleri ve kota mültecileri bu genel kuraldan muaf tutulmaktadır. Serbest meslek sahipleri iki yıl sonra daimî ikamet izni alabilmekte ve kota mültecileri ilk başvurdıklarında daimî oturma izni alabilmektedir. Ücretli

çalışanlar ve doktora öğrencilerine en erken, son yedi yıl içinde dört yıl ikamet izni verildikten sonra daimî ikamet izni verilebilmektedir (Swedish Migration Agency, 2021c). Özetlemek gerekirse, düzenleme ile kota mültecileri hariç tüm yeni oturma izinlerinde başvuranlar geçici oturma izni alacaktır. Daimî oturma izni almak için yeni şartlar arasında kendi geçim şartı (yetişkinlerin kendi geçimini sağlayabilmesi ve uygun bir barınma standardına sahip olması gerekir) sağlanması yer almakta ve en az üç yıl sonra alabilmektedir. Aile birleşimde de yeni uygulama söz konusudur. Uygulamaya göre kişi hem kendisine hem de oturma izni başvurusunda bulunmak isteyen aile üyelerinin geçimini sağlayabilmelidir. Herkesin yaşayabileceği büyüklükte ve standartta bir eve sahip olmalıdır (European Commission, 2021). Yukarıda belirtilen araştırma komisyonunun analizlerinin Yasa düzenlemesinde yapılan değişikliklerde dikkate alındığını söylemek mümkündür. Belirtilen düzenlemelerin kısıtlayıcı ve katı kurallarından dolayı İsveç'in 2022 yılı itibarıyla daimî oturma izinleri alan göçmen sayılarında ve aile birleşimleri sayılarında düşüşler kaçınılmaz olacaktır. MIPEX indeksinde ise 52 ülke arasında sıralamasında ve puanlamalarında gerilemeye yol açacaktır.

Yeni Yasa'da getirilen bir diğer düzenleme ise sığınmacılar için yeni bir sosyal tanıtım programları başlatılmaktadır (Swedish Migration Agency, 2021b). İsveç Göçmen Bürosu, artık sığınmacılara bilgi edinebilmeleri konusunda anlaşılır görülmektedir. Yabancılar Kanununda yapılan bir diğer değişiklik ise, daha önce geçici kanun düzenlemelerinin bir parçası olan ortaöğretim ikinci kademe çalışmaları kanununun kendi ayrı kanunu haline gelmesidir. Diğer bir ifade ile lise eğitimine ilişkin kanun, ayrı bir kanunu haline getirilmiştir. Başvuruların incelenmesinde esaslı bir değişiklik yoktur ve kanun 2023-2025 yılları arasında kademeli olarak yürürlükten kaldırılacaktır. İsveç Göçmen Bürosu Hukuk İşleri Direktörü Carl Bexelius, yasanın amacının ülkede bu izinlere sahip olan kişilere eğitimlerini tamamlama ve daimî oturma izni başvurusunda bulunma fırsatı sağlamak için bu düzenlemeye gidildiğini belirtmektedir (Swedish Migration Agency, 2021b).

İsveç'te göç politikaları ve göçmen entegrasyon politikalarının tarihsel gelişimine değinildikten sonra çalışmanın gelinen bu aşamasında, MIPEX 2020 indeksine göre belirtilen sekiz alanda İsveç'in uyguladığı göçmen entegrasyon politikalarının ayrıntıları ve MIPEX puanlamalarına yer verilmektedir.

MIPEX 2020 İndeksi Göçmen Entegrasyon Politikaları Kategorilerine Göre İsveç Entegrasyon Politikalarının Analizi

İsveç'in entegrasyon politikaları hem yeni gelenler hem de vatandaşlar için eşit hakları, çoklu fırsatları ve uzun dönemli güvenliği garanti etmektedir (MIPEX, 2020). MIPEX ülkeleriyle karşılaştırıldığında, İsveç'in iddialı politikaları, göçmenler arasında muhtaç olanların çoğuna ulaşmada diğer ülkelere göre daha etkili

görülmektedir. Neredeyse tüm AB üyesi olmayan göçmenler yasalarda ve uygulamada İsveç vatandaşlarıyla ekonomik, sosyal, aile ve demokratik yaşamda aynı haklara sahiptir (MIPEX, 2020).

MIPEX 2020 verilerine göre göçmen entegrasyon politikaları sekiz politika alanında 52 ülkeyi kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. MIPEX puan aralıkları politika değerlendirilmesinde 80-100 arası olumlu, 60-79 arası biraz olumlu, 41-59 yarı yarıya olumlu, 21-40 biraz elverişsiz, 1-20 olumsuz, 0 kritik olarak elverişsiz şeklinde belirtilmektedir.

Tablo 2’de ülkelerin politika puanlarının yüzdelik oranı ve sıralaması yer almaktadır. İsveç uyguladığı politikalar bakımından ön plana çıkan ülkeler arasında olup özellikle eğitim ve ayrımcılık karşıtı uygulamada ilk sırada yer almakta ve MIPEX puanlaması sırasıyla 93 ve 100 olarak belirtilmektedir. Bu puanlamaları sırasıyla işgücü piyasası uygulamaları, göçmenlere verilen sürekli ikamet, politik (siyasi) katılım, vatandaşlık alma, sağlık ve aile birleşmelerine yönelik politikalar takip etmektedir. İsveç, tüm politikalarda daha önce de belirtildiği gibi 52 ülke arasından ilk ona girmektedir. MIPEX 2020 indeksine göre 100 puan ölçeğindeki genel puanı 86 iken, ortalamada MIPEX 2020 ülke puanı 50 olup puanlaması çok daha düşüktür.

İsveç, göçmen entegrasyon politikalarına yönelik mevcut yaklaşımını temelden değiştirmek yerine mevcut uygulamayı daha iyiye taşımaya odaklanmaktadır. Ancak yeni düzenlemelerinde aile birleşimi ve sağlık politikalarına kısıtlamalar getiren İsveç, tablodan görülmemekle birlikte, MIPEX puanında -1 puanlık bir düşüş yaşamıştır. Buna karşılık, ortalama MIPEX ülke puanı 2014 ile 2019 arasında +2 puan artmıştır (MIPEX, 2020).

İsveç’in, MIPEX 2020 verileri kapsamındaki göçmen entegrasyonundaki sekiz politika alanındaki uygulamaları ve düzenlemeleri olumlu- olumsuz yönleri ile aşağıda ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır.

Tablo 2: Ülkelerin Göçmen Entegrasyon Politika İndeksi Sıralaması ve Yüzdelik Oranı

Ülke Sıralaması	İsveç Göçmen Entegrasyon Politikası	Eğitim	Politik Kanun	Vatandaşlık Al ma	Aile Birleşimi	Sağlık	Süreklilik İkamet	Ayrımcılık Karşıtı								
1	Portekiz	94	İsveç	93	Finlandiya	95	Yeni Zelar	92	Brezilya	94	İrlanda	85	Brezilya	96	İsveç	100
2	Finlandiya	91	Finlandiya<	88	İrlanda	85	Arjantin	91	Kanada	88	İsveç	83	Finlandiya	96	Belçika	100
3	İsveç	91	Kanada	86	Yeni Zelar	85	Brezilya	91	Portekiz	87	Yeni Zelar	83	İsveç	90	Kanada	100
4	Norveç	85	ABD	83	Lüksembu	85	Kanada	88	Estonya	76	İsviçre	81	Meksika	83	Portekiz	100
5	Almanya	81	Avustralya	79	İsveç	80	ABD	88	Endonezy	75	İspanya	81	Ukrayna	90	Finlandiya	100
6	Kanada	76	Yeni Zella	76	Norveç	80	Portekiz	86	Hindistan	75	Avusturya	81	Macarista	81	Kuzey Ma	100
7	ABD	69	Belçika	74	Portekiz	80	İsveç	83	Yeni Zelar	74	İtalya	79	Şili	79	Bulgarista	100
8	Estonya	69	Kore	72	Danimark	70	Lüksembu	79	Slovenya	72	ABD	79	Kanada	77	ABD	97
9	İspanya	67	Norveç	71	Kore	65	İrlanda	79	İsveç	71	Avustralya	79	Slovenya	77	Macarista	96
10	İtalya	67	Portekiz	69	İzlanda	65	Arnavutlu	76	Arjantin	69	Birleşik Kr	75	İzlanda	77	Romanya	96
11	Brezilya	67	Estonya	69	Avustralya	65	Avustralya	76	İspanya	69	Norveç	75	İspanya	75	Birleşik Kr	94
12	Danimarka	65	Lüksembu	64	Belçika	65	Finlandiya	74	Avustralya	68	Belçika	73	Belçika	75	İrlanda	94
13	Kore	65	Çekya	60	Almanya	60	Fransa	70	Romanya	67	Şili	73	Estonya	75	Ukrayna	94
14	Hollanda	65	Hollanda	57	İsviçre	55	Belçika	65	Finlandiya<	67	Kanada	73	Arjantin	71	Bulgarista	90
15	İsviçre	63	Almanya	55	İspanya	55	İsrail	63	Meksika	66	Türkiye	69	Norveç	71	Slovenya	90
16	Yunanistan	61	Türkiye	52	Hollanda	50	Malta	63	Sirbistan	65	Finlandiya	67	Portekiz	71	Lüksembu	89
17	Avusturya	59	Avusturya	52	Kanada	50	Birleşik İ	61	İtalya	64	Portekiz	65	Moldova	69	Arjantin	88
18	Yeni Zelanda	59	İsviçre	48	Fransa	45	İzlanda	55	Çekya	63	Hollanda	65	Kuzey Ma	69	Yeni Zelar	88
19	Japonya	59	Danimark	45	Birleşik Kı	45	Hollanda	55	İzlanda	62	Japonya	65	Bulgarista	69	Brezilya	85
20	Sirbistan	57	İrlanda	45	Şile	40	Şili	53	Japonya	62	Fransa	65	İtalya	67	Şili	85
21	Belçika	56	İzlanda	45	ABD	40	Kıbn	53	ABD	62	Almanya	63	Slovakya	65	Hollanda	85
22	Meksika	54	Litvanya	43	Malta	35	Norveç	50	Moldova	61	İsrail	63	ABD	63	Moldova	84
23	Çekya	54	İspanya	43	Bre ziya	35	Türkiye	50	Arnavutlu	61	Çekya	61	Yeni Zelar	63	Slovakya	79
24	Fransa	52	İtalya	43	Rusya	30	Çin	50	Slovakya	59	Danimark	56	Japonya	63	Fransa	79
25	İsrail	52	Sirbistan	43	Japonya	30	Polonya	50	İsrail	58	Malta	56	Sirbistan	60	İtalya	78
26	Urvanya	52	Romanya	41	Arjantin	30	Ukrayna	47	Polonya	58	İzlanda	54	Kore	60	Hrvatista	71
27	Hrvatista	50	Malta	40	Slovenya	30	Japonya	47	Macarista	58	Slovakya	50	Birleşik Kı	58	Almanya	70
28	Birleşik Krallık	48	Kıbn	40	Kıbn	25	Kore	44	Norveç	58	Yunanista	48	Endonezy	58	Avusturya	69
29	Moldova	48	Birleşik K	40	İtalya	25	Rusya	44	Kuzey Ma	58	Lüksembu	46	Lüksembu	58	Yunanista	67
30	Bulgaristan	48	Yunanista	36	Meksika	25	Almanya	42	Ukrayna	57	Romanya	46	Fransa	58	Meksika	67
31	Malta	48	Fransa	36	Arnavutlu	20	Moldova	42	Çin	56	Arjantin	44	Romanya	56	Letonya	67
32	Arnavutluk	46	Slovenya	33	Estonya	20	Danimark	41	Kore	54	Meksika	42	Arnavutlu	54	Norveç	65
33	Ukrayna	46	Hrvat i sta	33	Litvanya	20	Yunanista	40	Türkiye	53	Sirbistan	40	Çin	54	Çekya	64
34	Romanya	46	Japonya	33	İsrail	20	İtalya	40	Yunanista	52	Kore	40	Hrvatista	54	Malta	63
35	Çin	44	Polonya	33	Yunannist	20	Sirbistan	38	Lüksembu	52	Kuzey Ma	38	Almanya	54	Polonya	63
36	Arjantin	37	İsrail	31	Avusturya	20	Meksika	38	Hrvatista	48	Kıbn	36	Urvanya	52	Kıbn	62
37	Macaristan	37	Meksika	29	Ukrayna	15	Romanya	38	Belçika	48	Moldova	36	Hollanda	52	İspanya	59
38	Avustralya	35	Letonya	26	Macarista	15	Çekya	36	İrlanda	48	Slovenya	33	Polonya	50	İzlanda	57
39	Lüksemburg	33	Arjantin	26	Moldova	15	Endonezy	34	Letonya	47	Letonya	31	Kıbn	50	İsrail	56
40	İzlanda	33	Şili	21	Hrvatista	10	İspanya	30	Rusya	46	Urvanya	31	Avusturya	50	Avusturya	53
41	Letonya	31	Arnavutlu	21	Polonya	10	İsviçre	28	Şili	44	Brezilya	31	Çekya	50	Urvanya	51
42	Kuzey Makedo	31	Kuzey Ma	21	Sirbistan	10	Slovakya	28	Fransa	43	Macarista	29	İrlanda	50	Danimark	51
43	Polonya	30	Bulgarista	21	Çekya	10	Macarista	25	Urvanya	43	Bulgarista	29	İsviçre	48	Kore	51
44	Şili	28	Moldova	19	Romanya	5	Letonya	24	Almanya	42	Estonya	29	İsrail	46	Türkiye	50
45	Rusya	26	Hindistan	19	Slovakya	5	Slovenya	22	İsviçre	41	Ukrayna	27	Malta	46	Arnavutlu	50
46	Slovenya	24	Brezilya	14	Urvanya	5	Kuzey Ma	Bulgarista	38	Hrvatista	27	Yunanista	46	Estonya	48	48
47	Kıbn	22	Rusya	12	Türkiye	5	Litvanya	Malta	36	Polonya	27	Hindistan	46	İsviçre	38	38
48	Türkiye	22	Çin	7	Kuzey Ma	0	Hrvatista	19	Avusturya	36	Çin	25	Rusya	46	Rusya	22
49	İrlanda	22	Ukrayna	7	Bulgarista	0	Hindistan	16	Kıbn	35	Rusya	23	Letonya	46	Çin	19
50	Endonezya	17	Slovakya	7	Çin	0	Estonya	16	Hollanda	31	Arnavutlu	15	Avusturya	46	Japonya	16
51	Hindistan	17	Endonezy	0	Endonezy	0	Avusturya	13	Birleşik K	29	Endonezy	13	Türkiye	42	Endonezy	13
52	Slovakya	17	Macarista	0	Hindistan	0	Bulgarista	13	Danimark	25	Hindistan	1	Danimark	42	Hindistan	9

Kaynak: MIPEX 2020 sayfasından yazar tarafından oluşturulmuştur.

İşgücü Piyasası Hareketliliği ve İstihdam

İşgücü piyasası, göçmenlerin ve vatandaşların birbirleriyle etkileşimde bulunmak ve karşılıklı bağımlılıklarını geliştirmek için bir araya geldiği önemli bir alan olarak görülmektedir. İsveç'te iş yeri, dayanışma ve insanlık onuru gibi değerleri teşvik eden ve onlara ilham veren alanlardan biri olarak kabul edilmektedir. İşgücü piyasasını üzerinde çalışılacak alanlardan biri olarak gören hükümetler, göçmenlerin entegrasyonuna yardımcı olmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır (Bergqvist 2011 aktaran Gayibor, 2015: 32). Göçmenlerin özellikle mültecilerin geçim kaynaklarını geliştirmek ve işgücü piyasasına entegrasyonunun sağlanması adına geçim kaynakları programları uygulanmaktadır. Geçim kaynakları programları genellikle “arz yönlü” stratejiler ve “talep yönlü” stratejiler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Arz yönlü stratejiler, beceri geliştirme programlarını (mesleki, dil ve iş becerileri eğitimi gibi), teknolojiye erişim ve eğitim programları ve mikro finans ve kredi girişimleri gibi programları içermektedir. Talep yönlü stratejiler, mültecilere iş için ödeme yapma, mültecilerin tarım ve çiftçiliğe katılımını destekleme girişimleri ve mültecilere yapabilecekleri işlere fırsatlar sağlamaya yönelik programlardır. Diğer bir ifade iş yaratma programlarıdır (Jacobsen ve Fratzke, 2016)

İsveç'te göçmenlerin geçim kaynaklarını geliştirmeye yönelik uygulamalar yer almaktadır. Göçmenlerin işgücüne katılımı ile ilgili önemli gelişmelerden biri Gençlerin ve Yeni Gelen Göçmenlerin İstihdamı Delegasyonu (DUA)¹⁶'dur. Amaç, genç işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak ve yeni gelen göçmenlerin iş hayatına daha etkin bir şekilde yerleşmelerini sağlamaktır. DUA'nın görevleri arasında belediyeler ve İsveç Kamu İstihdam Ofisinin yerel düzeyde iş birliği anlaşmaları yapmaları ve bunları uygulamaya koymaları yer almaktadır. DUA ayrıca bu yerel anlaşmalarla bağlantılı belediyelere devlet hibeleri tahsis etmektedir (EMN, 2020:41).

İsveç'te göçmenlerin işgücü piyasasında daha hızlı ve kolay yer almalarını sağlayan bir diğer uygulama daha önce de bahsedilen Fast Tracks uygulamasıdır. Fast Tracks uygulaması geçim kaynakları programlarından “arz yönlü” stratejilere yönelik uygulama niteliğindedir. Hükümet programda başlangıçta işçi taleplerini ve yeni gelen göçmenlerin becerilerini kullanmaya yönelik olası önlemleri tartışmak için işçi sendikaları, işveren sendikaları ve Kamu İstihdam Ofisi ile görüşmeler düzenlemiştir. 2015 yılında başlatılan Fast Tracks uygulaması, ilk olarak şefler için tanıtılmıştır. Ardından doktorlar, inşaatçılar, ressam, sosyal hizmet uzmanları ve öğretmenler gibi çeşitli meslekler için yapıldı ve uygulamada toplamda 14 farklı meslek yer almaktadır. Uygulamanın kapsamı mesleğe bağlı olarak değişse de bir mesleğin onaylanmasını, mesleki düzenlemelere göre eğitim veya mesleki

¹⁶Gençlerin ve Yeni Gelen Göçmenlerin İstihdam Heyeti

becerilerin değerlendirilmesini, belirli mesleki alana odaklanan İsveççe dil eğitimini ve ek eğitim önlemlerini içerebilmektedir (Economou, 2020:1-2).

Hükümet, Merkez Parti ve Liberal Parti arasında Ocak 2019 tarihli siyasi anlaşmaya göre, bir entegrasyon yılı başlatılması kararı almıştır. Bu, tanıtım programı kapsamında yeni gelen göçmenler için yoğun bir başlangıç yılı olarak belirlemiştir. Yoğun başlangıç yılı adı altındaki uygulamalar dil eğitimi önlemleri ve mesleki yönelimli önlemlerden oluşmaktadır. Bu tanıtım programının amacı, katılımcıların yoğun başlangıç yılını bitirdikten sonraki bir yıl içinde iş bulmalarıdır (EMN, 2020:41-42). Diğer bir ifade ile en kısa zamanda işgücü piyasasına katılmalarını sağlamaktır.

Tablo 3. İsveç'te 2015-2020 arası Çalışma İzni Verilen Göçmen Sayısı ve İlk 20 Ülke Uyrukları

2015		2016		2017		2018		2019		2020	
<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>	<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>	<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>	<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>	<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>	<i>Vatandaşlık</i>	<i>Sayı</i>
TAYLAND	4.155	HİNDİSTAN	3.754	HİNDİSTAN	4.413	TAYLAND	5.148	TAYLAND	6.489	TAYLAND	3.426
HİNDİSTAN	3.305	TAYLAND	3.504	TAYLAND	3.328	HİNDİSTAN	4.966	HİNDİSTAN	4.975	HİNDİSTAN	2.660
ÇİN	740	ÇİN	775	ÇİN	931	UKRAYNA	1.027	UKRAYNA	1.119	UKRAYNA	1.604
UKRAYNA	474	TÜRKİYE	328	TÜRKİYE	564	ÇİN	928	TÜRKİYE	878	ÇİN	537
TÜRKİYE	410	ABD	319	UKRAYNA	557	TÜRKİYE	708	ÇİN	875	İRAK	520
ABD	391	BREZİLYA	286	ABD	522	İRAK	670	İRAK	639	TÜRKİYE	463
SURİYE	358	UKRAYNA	260	İRAK	342	ABD	554	ABD	487	İRAN	411
İRAK	352	İRAK	243	SİRBİSTAN	302	BREZİLYA	388	İRAN	413	ABD	411
SİRBİSTAN	247	JAPONYA	214	PAKİSTAN	299	SİRBİSTAN	376	BREZİLYA	383	SİRBİSTAN	347
İRAN	218	SİRBİSTAN	208	İRAN	282	İRAN	373	PAKİSTAN	338	BOSNA HERSEK	298
BREZİLYA	213	RUSYA	206	BREZİLYA	277	VIETNAM	366	SİRBİSTAN	331	PAKİSTAN	285
RUSYA	184	İRAN	176	MOĞOLİSTAN	270	PAKİSTAN	362	BOSNA HERSEK	310	BREZİLYA	257
PAKİSTAN	175	VIETNAM	136	VIETNAM	244	BOSNA HERSEK	320	VIETNAM	287	RUSYA	245
MISIR	166	PAKİSTAN	134	RUSYA	240	BANGLADEŞ	315	RUSYA	277	MISIR	239
BOSNA HERSEK	162	FİLİPİNLER	132	BOSNA HERSEK	223	MOĞOLİSTAN	290	MISIR	274	BANGLADEŞ	222
KANADA	155	KANADA	125	MISIR	220	RUSYA	289	BANGLADEŞ	254	ARNAVUTLUK	205
BANGLADEŞ	135	SURİYE	113	BANGLADEŞ	195	KOSOVA	271	KOSOVA	251	KOSOVA	201
VIETNAM	121	MISIR	106	KOSOVA	160	MISIR	268	ARNAVUTLUK	243	VIETNAM	183
JAPONYA	102	BANGLADEŞ	99	KANADA	140	ARNAVUTLUK	255	GÜNEY AFRİKA	233	ÖZBEKİSTAN	171
KOSOVA	91	BOSNA HERSEK	96	SURİYE	128	KANADA	208	MOĞOLİSTAN	225	AFGANİSTAN	139

Kaynak: Swedish Migration Agency, 2020c (Migrationsverket.se), 2015,2016, 2017, 2018, 2019, 2020 sayfasından yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3'te, İsveç'te 2015-2020 arası çalışma izinleri verilen göçmen sayısı ve ilk 20 ülke yer almaktadır. Tablo 3'e göre, çalışma izni verilen göçmenlerin köken ülkeleri incelendiğinde en yüksek ilk iki ülke Tayland ve Hindistan kökenli göçmenler olduğu görülmektedir. İsveç'te Tayland kökenli göçmenler mevsimlik tarım işçisi olarak yaban mersini toplama işinde çalışmaktadır. İsveç'te, meyve şirketleri mevsimlik işçi ihtiyacını belirler, İsveç Göçmen Bürosu'ndan çalışma izni için başvuruda bulunur ve işçiler İsveç'e geldikten sonra barınma ve yemek ihtiyaçları karşılanır. İsveç'te Yaban mersini işyeri işi ile uğraşan işverenler olan ve kırsal bölgede yaşayan Tayland'daki yerel aracilar aracılığıyla işe alım ve seyahat ayrıntılarını ayarlayan Tayland tarafındaki personel ajansları ile doğrudan temas halindedir. Yaban mersini endüstrisindeki Tayland-İsveç hareketlilik sistemi, yabancıların ulus ötesi sosyal alanının bir parçası haline gelmiştir (Hedberg, 2021). İsveç'te Tayland'da meyve toplama, mevsimlik çalışmanın karakteriyle ilgili hem suiistimal hem de görelî sürdürülebilirlik paradokslarını içermektedir (Hedberg ve diğerleri, 2019). Bir yandan sistem, düşük ve güvencesiz ücretler, uzun çalışma saatleri ve işverenlere bağımlılık tarafından sömürücü istismar nedeniyle eleştirilmiştir (Hedberg,2021:4). İşçiler, ailelerini bırakarak geldikleri İsveç'te, ağır mevsimlik işler yaparken Tayland'da gelecekteki yaşamlarını hayal etmektedirler. Tayland'a döndüklerinde kazandıkları parayla aileleriyle nasıl yaşayacaklarını ve harcama yapacaklarını düşüncesi meyve toplayıcılarını zorlu koşulları kabul etmeye motive etmektedir (Hedberg, 2021:6).

Tablo 3'de çalışma izinleri verilen göçmenlerden Türk kökenli göçmeler de belirtilen yıllarda genelde ilk beşte yer almaktadır. İsveç, 1960'ların ortalarından beri Türkler için bir göç ülkesi olmuştur. Çoğu Türk göçmen, iş ve daha iyi bir yaşam aramak için Avrupa'ya göç etmeye başlamıştır. İsveç, 1967'de Türkiye ile bir işgücü anlaşması imzalamıştır ancak göçün çoğu resmi olmayan ağlar üzerinden gerçekleşmiştir (Baser,2017). Türk göçmenler, ağırlıklı olarak imalat sektöründe mavi yakalı işçi olarak iş buldukları Stockholm ve Göteborg gibi büyük sanayi şehirlerinde çalışmaya gelmişlerdir (Baser vd., 2017).

İsveç'in "2005-2019 yılları arasındaki geçici çalışma ile ilgili işgücü anketleri" incelendiğinde, İsveç'te 2019 yılında 766.000 kişi geçici istihdamda olup, bu da tüm çalışanların yüzde 16,6'sına tekabül etmektedir. Geçici çalışanların yüzdesi kadınlarda erkeklere göre daha yüksektir. Yabancı uyruklu kişiler arasında geçici istihdam daha yaygındır. 2019 yılında yabancı uyruklu kişiler arasında tüm çalışanların dörtte biri geçici istihdama sahiptir. İsveç doğumlu kişiler arasında karşılık gelen rakam ise yedi çalışandan biridir. Yabancı uyruklu kişiler bu nedenle tüm geçici çalışanların yüzde 30,8'ini oluşturmaktadır. Geçici istihdama sahip İsveç doğumlu kişiler arasında çalışanların payı dönem boyunca nispeten değişmeden kalırken, yabancı doğumlu kişiler arasında 2005'te yüzde 21,1'den 2019'da yüzde 24,7'ye yükselmiştir. Yabancı uyruklu kişiler arasında geçici çalışanların payı 2019'da

İsveç doğumlu kişilere göre yaklaşık yüzde 10 daha yüksektir (Statistics Sweden, 2020). Yabancı uyruklu kişiler arasında geçici istihdamdan işsizliğe geçiş İsveç doğumlu kişilere göre daha yaygındır. 2019 yılında geçici çalışanların ortalama yüzde 11,5'i sürekli istihdama, yüzde 10,3'ü işgücü dışında kalmaya ve yüzde 5,7'si işsizliğe geçmiştir. İşgücü piyasasında geçici çalışanlar arasında hem İsveç doğumlu kişiler hem de yabancı doğumlu kişiler arasında sürekli istihdama geçiş en yaygın olanıdır. Yabancı uyruklu kişiler ise İsveç doğumlu kişilere göre daha fazla işsiz kalmışlardır (Statistics Sweden, 2020).

Mülteci ve ailelerinin işgücü istatistikleri incelendiğinde, 20-64 yaşları arasında işgücüne dâhil olan mülteci ve mülteci aile fertlerinin sayısı 2018 yılında 466.000 iken, 2010-2018 yılları arasında 201.000 kişi artış göstermiştir. 2018'de mültecilerin ve aile üyelerinin yüzde 79,1'i, 2010'dan bu yana 7,1 puanlık bir artışla işgücüne katılmıştır. Erkeklerin işgücüne katılım oranı yüzde 85,0 iken bu oran kadınlarda 71,6'dır. 2018'de mülteciler ve mülteci aile üyeleri arasında işgücüne katılım, İsveç'te kalma sürelerine göre de değişim göstermektedir. İsveç'te 0-9 yıl geçirenler arasında işgücüne katılım yüzde 72,2 iken, İsveç'te 10-19 yıl geçirenler arasında yüzde 84,1 olmuştur (Statistics Sweden, 2019a). 2010-2018 döneminin tamamında, mülteciler ve aile üyeleri arasındaki istihdam oranı, diğer yabancı uyruklu kişilere kıyasla önemli ölçüde daha düşüktür. İstihdam oranı da mülteciler ve aile üyeleri için diğer yabancı uyruklu kişilere kıyasla daha zayıf bir gelişme göstermiştir. 2018 yılında, 20-64 yaş arası diğer yabancı uyruklu kişilerin istihdam oranı erkekler için 82,5 ve kadınlar için 73,4'tür (Statistics Sweden, 2019a).

İsveç'te 2019 yılında, nüfusta 15-74 yaşları arasında ortalama 7 510 000 kişi bulunmaktadır. 63.000 kişilik bir artışla işgücünde 5.504.000 kişi vardır. İstihdam oranı İsveç doğumlu kişiler arasında yüzde 70,3 ve yabancı doğumlu kişiler arasında yüzde 61,6'dır (Statistics Sweden, 2019b).

İsveç'te sığınmacı olarak çalışma hakkına sahip olmak için, çalışma iznine sahip olma zorunluluğundan muaf olduğunuzu belirten bir sertifikaya AT-UND sahip olmanız gerekmektedir. Sığınmacı olarak çalışmanın koşulları sağlandığında AT-UND'ye sahip olduğunuzu belirten bir Sığınmacı Kartı (LMA) verilmektedir. Bu belge çalışma izni gerekliliğinden muaf olduğunuz anlamına gelmektedir. AT-UND statünüz normalde size bir oturma izni verilinceye veya ülkeyi terk edene kadar sürmektedir (Swedish Migration Agency, 2020b). Bir kişi iltica sürecinde en az dört ay çalışmışsa, 12 ay daha uzatılmış bir çalışma teklifini sunması koşuluyla, sığınma başvurusu reddedildikten sonra çalışma izni başvurusunda bulunabilmektedir (Akari, 2019: 4). Sığınmacılar, İsveç Göçmen Bürosundan başvuruları hakkında bir karar bekledikleri dönemde barınma, temel yaşam ihtiyaçları ve harcamalar konusunda desteklenmelidir.

İsveç'in göçmenlerin işgücü piyasalarına dâhil edilmesini hızlandıran bu uygulamalar önemli ve göz ardı edilmeyecek uygulamalardır. Belirtilen işgücü

göçmen entegrasyon politikaları uygulamaları olumlu görülmekte ve 91 puanla ikinci sırada yer almaktadır (Tablo 2). Ancak yasal prosedürün getirdiği şartlar ve işgücü anketleri İsveç'in göçmenlere yönelik işgücü entegrasyon politika uygulamalarında sorunlar olduğunu göstermektedir. İsveç'teki AB üyesi ülkelerin vatandaşı olmayan göçmenler, işgücü piyasasındaki haklara ve ülkenin sosyal güvenlik ağına eşit erişim hakkına sahiptir. Bununla birlikte, göçmen işçinin ülkedeki ilk iki yılında, çalışma izni yalnızca belirli bir işveren ve mesleğe bağlı olarak geçerli olmaktadır (MIPEX, 2020). Belirtilen koşullar ise göçmenlerin çalışma alanlarını sınırlandıran bir uygulamadır.

İşgücü anketlerinin sonucu göçmenlerin, işgücüne katılımı İsveç doğumlu sakinlere göre daha düşüktür. Ayrıca göçmenler geçici işlerde İsveçli sakinlere göre daha fazla istihdam edilmektedir. Göçmenlerde, geçici işlerden sonra sürekli işlere geçiş de İsveç sakinlerine göre daha düşük olmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi Taylandlı mevsimlik işçileri örneğinde olduğu gibi göçmenlerin düşük ücretlerde ve güvencesiz koşullarda çalıştırılmaları, İsveç entegrasyon politikasının “göçmenler ve ailelerin vatandaşlarla eşit haklara erişim sağlanması” ilkesi ile uygulamada çelişmektedir. İşgücü anketleri ayrıca sadece İsveçli sakinler ile göçmenler arasında ayrımcı uygulamalar olmadığını göçmenlerin de kadın erkek olmalarından ya da statülerinden kaynaklanan işgücü piyasasına girişinde engeller oluşmaktadır. Nitekim İsveç Kamu İstihdam Hizmeti yetkilileri tarafından düşük vasıflı kadınların işe alım süreçlerinin hem cinsiyete hem de etnik kökene dayalı ayrımcılık riskinin daha fazla olduğu belirtilmektedir (Kusterer ve Bernhard-Oettel, 2020: 12). Kadın göçmenler erkek göçmenlere göre daha az istihdam edilmekte, mülteciler ve aile birleşimi yoluyla gelen göçmenler diğer göçmenlere göre işgücüne katılımı düşüktür.

İsveç Kamu İstihdam Kurumu (iş arayanlara yönelik web sitesi, web sayfaları, çeşitli anketler, öz değerlendirme formları, indirilebilir broşürler ve raporların yanı sıra bazı web seminerleri şeklinde yeni gelen göçmenlere yönelik düzenlemeleri içermektedir. Bilgilerin büyük bir kısmı kurallar ve prosedürlerle ilgilidir. İsveç işgücü piyasasına ilişkin bilgiyi artırmak için düzenlemeler gerekli olsa da aşırı bilgi olması ve bilgilendirme netlik olmaması göçmenlere başvurularda sorunlar yaratmaktadır. Ayrıca web sayfasının İngilizce versiyonundaki bağlantılar genellikle İsveççe sayfalara yönlendirmekte, İsveç dilinin zorluk derecesinden dolayı yeni gelen bir göçmenin prosedürü anlamasında zorlanmasına neden olmaktadır (Kusterer ve Bernhard-Oettel, 2020: 10).

Eğitim

İsveç'te tüm sığınmacı çocukların okula gitme hakkı vardır. Bununla birlikte, yetişkinlerde ise durum farklı olup herhangi bir eğitime başlamadan önce oturma izni almak zorunludur. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesini onaylayan

İsveç, sözleşme uyarınca geçici olarak yaşayan veya sığınma arayan tüm çocuklar için geçerli olan hakları uygulamaya yükümlüdür. Sığınma talebinde bulunan çocukların çoğu İsveç'e ebeveynlerinden biri veya her ikisi ile birlikte gelmiştir. Ancak İsveç'e ebeveynleri veya velileri olmadan gelen refakatsiz çocuklar olarak belirtilen grubun ise özel desteğe ihtiyaçları vardır.

İsveç yasalarına göre, Göçmen Bürosu özellikle çocuklar için en yüksek yararı gözetmek zorundadır. Tüm çocukların okula ve anaokuluna gitme hakkı vardır. Bütün çocuklar ve genç yetişkinler, İsveç'te yaşayan diğer çocuklarla aynı okula ve anaokuluna gitme hakkına sahiptir. Çocukların yaşadıkları yerdeki belediye, belediyenin görev alanındaki diğer çocuklar ve genç yetişkinler gibi onların da okula gitmelerini sağlamakla sorumludur. Bu, okul öncesi, zorunlu eğitim ve ortaokulla ilgilidir (Swedish Migration Agency, 2020d). İsveç Eğitim sistemi okul öncesi eğitimi, zorunlu eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört kademededir. Eğitimin ilk kademesini okulöncesi eğitimi oluşturmaktadır. Okulöncesi eğitimden sonra dokuz yıl süren zorunlu eğitim başlamaktadır. Zorunlu eğitim ilkökul ve alt ortaöğretimden oluşmaktadır. Bu kademe, 7-16 yaş arasındaki öğrencileri kapsamaktadır. İlkokul ve alt ortaöğretimin ardından 16-19 yaşlarındaki öğrenciler ortaöğretim okullarında/lise okullarında eğitimlerine devam etmektedir. İsveç'te üç yıl süren ortaöğretim, belediyelerin sorumluluğundaki okullarda gerçekleştirilmektedir. Son kademe olan yükseköğretim kademesinde ise üniversiteler, mesleki yüksekokullar ve kolejler bulunmaktadır (Doğan, 2020). Bireyler, İsveç'te 18 yaşına gelene kadar çocuk olarak sayılmaktadır. Lise eğitimine devam edebilmek için sığınma talebinde bulunan genç yetişkinlerin 18 yaşına gelmeden eğitimlerine başlamaları gerekmektedir (Swedish Migration Agency, 2020d).

MIPEX 2020 indeksine göre İsveç, göçmenlere yönelik uyguladığı eğitim politikalarında ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Puanlama değerlendirmesi 100 üzerinden 93 olup politika uygulaması olumlu görülmektedir. İsveç'in eğitim alanında uygulamalarında göçmen öğrencilerin temel ihtiyaç ve fırsatlarının çoğunu dikkate görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi göçmen öğrencilere, statülerine bakılmaksızın, ülkede okul öncesi, zorunlu ve mesleki eğitime eşit erişim hakkı sağlanmaktadır ve İsveç entegrasyon politikasının temel ilkesi ile çelişmemektedir.

Politik Katılım

Göçmenlerin siyasi katılımının İsveç'te uzun bir tarihi vardır. 1975 Oylama Hakları Reformu, İsveç vatandaşlığı olmayan (doğduğu ülke ne olursa olsun) ancak üç veya daha fazla yıl İsveç'te yaşayan tüm sakinlere yerel seçimlerde oy kullanma ve aday olma hakkı vermiştir. Diğer Avrupa ülkelerinde de yapılan bu reform, özellikle büyük bir göçmen nüfusa sahip belediyelerde göçmen seçmenlerde önemli bir artışa neden olmuştur (Vernby, 2013).

Göçmenler sivil topluma katılımları hakkında gerekli bilgileri ve desteği alabilmektedir. Göçmen dernekleri ile devlet yetkilileri veya politikacılar arasında diyalog için resmi bir yapı sağlamak yerine İsveç hükümeti göçmen derneklerini finanse ederek diğer ülkelerden farklı bir uygulama sergilemektedir. İsveç'in göçmenlere yönelik uyguladığı politik (siyasî) katılım politikasının MIPEX 2020 puanlaması 80 puan olup, 52 ülke arasında 5. sırada yer almaktadır (MIPEX, 2020).

Vatandaşlık Alma

Yirminci yüzyılın sonlarında, artan uluslararası göç nedeniyle, özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra, göçmen entegrasyonuna ilişkin sorunlar yoğunlaşmıştır. Göç ülkelerinin devletleri, özellikle etnik çeşitlilikteki artıştan kaynaklanan ve yeni ortaya çıkan sorunlara yanıt vermek için bir dizi politika ve kurum geliştirmek zorunda kalmaktadır. Esas mesele ise bir vatandaşın kim olduğunu, yeni gelenlerin vatandaş olma hakkını nasıl elde edeceklerini ve bu vatandaşlığın onlar için ne anlama geldiğini tanımlamaktır. Göçmenler için vatandaşlığın nasıl elde edilebileceği ve resmi olarak diğer vatandaşlarınkine eşit bir yasal statüye nasıl ulaşılacağı önemlidir. Vatandaşlığa yasal erişim, ulus devlet üzerinde sahip oldukları kavramsallaştırmaya bağlı olarak, farklı ülkelerde önemli ölçüde değişiklik göstermektedir (Castles ve Miller, 1998: 42).

İsveç vatandaşlığına geçebilmek için bir kısa bir de uzun iki ayrı uygulama bulunmaktadır. Kısa olan uygulamaya göre vatandaşlık hakkı için 18 yaşında olmak, toplamda 5 yıl İsveç'te yaşıyor olmak, yasada yer alan 3 dilden birini bilmek, topluma uyumu kanıtlamak ve en az 1,5 yıl çalışmış olmak gereklidir. Toplumsal uyumun en az bir ortaöğretim veya yaşanan bölgenin bir uyum kursu ya da 400 saatlik bir meslek eğitimi diploması ile kanıtlanması gereklidir. Bir İsveç vatandaşıyla evli olanlarda uygulama ise kişinin yalnızca toplumsal uyumunu kanıtlanması şeklinde daha kısa işlemektedir. Uzun prosedürde ise vatandaşlığa başvuru yapan kişiden 10 yıllık yasal ikametinin yanında ülke dillerinden en az birini bilmesi ve toplumsal uyumun kanıtlanması istenmektedir. Kısa prosedürdeki 1,5 yıl çalışmış olma şartı burada aranmamaktadır (İsveç Konsolosluğu, 2020).

MIPEX 2020 indeksine göre İsveç'in vatandaşlığa kabul edilme uygulamaları olumlu olarak görülmektedir. Uygulama puanı 83 olup yedinci sırada yer almaktadır. Ülkelerin vatandaşlık politikaları, göçmenlerin vatandaşlığa kabul oranlarını doğrudan etkilediği için göçmen entegrasyon politikalarında önemli yer tutmaktadır. Her ne kadar İsveç'in MIPEX 2020 verilerine göre uygulaması olumlu görünse de bekleme sürelerinin yüksek olduğunu göz ardı etmemek gerekir. Nitekim İsveç göçmen entegrasyon politikalarını o iki ülke kapsamında değerlendiren NIEM Ulusal Raporu 2020'de de vatandaşlık için bekleme sürelerinin artışına ve iyileştirilmesi gereken bir politika alanı olduğuna vurgu yapılmaktadır (Törngren ve Emilsson, 2020:16).

Aile Birleşim

İsveç göçmen profil yapısı daha önce de belirtildiği gibi aile birleşimi ile ön plana çıkmaktadır. Ancak İsveç, 2016'da göç politikasında aile birleşimi entegrasyon politikasının puanlamasını etkileyen bir değişiklik yaşamıştır. Yasa ve uygulamadaki bu değişiklikler, sığınmacıların artan akışını sınırlamak için uygulanmıştır. Temmuz 2016'dan önce, sığınmacılara kalıcı oturma izni verilirken yeni yasanın uygulanmasından bu yana, sığınmacılar yalnızca 13 aydan üç yıla kadar geçici oturma izni alabilmektedir. Ayrıca Temmuz 2016'dan bu yana, yalnızca BM Mülteci Sözleşmesi'ne göre mülteci statüsüne sahip olanlar aile birleşimi hakkına sahiptir (Gustafsson ve Johansson, 2018: 989).

Geçici Yasa¹⁷, İsveç'te koruma amacıyla oturma izni verilme olasılığını ve aile birleştirme hakkını kısıtlamaktadır. Yasa, koruma hakkına sahip sığınmacılara İsveç'te geçici oturma izni verilmesi anlamına gelmektedir. Mülteci statüsü beyanı alan kişiye üç yıl oturma izni, ikincil korumaya hak kazanan kişiye 13 ay oturma izni verilmektedir. Geçici yasa, sığınmacıların aileleriyle yeniden bir araya gelmelerini de sınırlandırmaktadır. Uygulamaya göre üç yıl süreyle mülteci statüsü ve oturma izni alanlar ile alternatif koruma ihtiyacı olarak izin verilenler aile birleşimi fırsatına sahip olacaktır. Yasa, 19 Temmuz 2021'e kadar uzatıldı (EMN, 2020: 30). Yeni yasa yürürlüğe girmeden önce, aile birleşimi, kişiye mülteci statüsü, ikincil koruma veya işgücü piyasası nedenleriyle ikamet izni verilip verilmediğine bakılmaksızın, oturma izni olan göçmen bir kişi için temel sosyal hakta (Regeringensskrivelse, 2016 aktaran Gustafsson ve Johansson, 2018: 989). Ancak yasa ile bu durum olumsuz yönde değişmektedir.

MIPEX 2020 indeksinde İsveç'in aile birleşimi entegrasyon politikasının puanlamasına 71 ve sıralaması 52 ülke arasında 9'dur. Bu puan değeri biraz olumlu şekilde yorumlanmaktadır. Aile birleşimi ile ilgili 2016 yılında yapılan yasa değişikliğinin kısıtlayıcı etkisi MIPEX 2020 puanlamasında ve değerlendirmesinde olumsuz etki yaratmıştır. Benzer şekilde NIEM Ulusal Raporu 2020'de de göçmenlerin aile birleşimi hakları söz konusu olduğunda bu entegrasyon politikası alanında on iki ülke arasında İsveç'in daha düşük bir puan almasına neden olduğu belirtilmektedir (Osanami Törngren ve Emilsson, 2020:16). Göçmenlerin en temel hakkı olan aile birleşimi ilgili düzenlemelerini yeniden gözden geçirip iyileştirme konusunda acil adımlar atması gerekmektedir.

¹⁷Geçici yasa, hükümetin 24 Kasım 2015'te duyurduğu sığınmacıların sayısını azaltmaya yönelik bir politika paketinin bir parçasıdır. İsveç'te oturma izni almak için geçici kısıtlamalara ilişkin yasadır. Yasa 19 Temmuz 2019'a kadar ve bu tarih dâhil olmak üzere geçerli olacaktır ancak 19 Temmuz 2021'e kadar geçerliliği uzatılmıştır.

Sağlık ve Sosyal Yardım

İsveç'te sığınma talebinde bulunulduğunda, acil sağlık hizmetleri ve dış bakımına yönelik sağlık bakımı hakkı verilmektedir. İltica talebinde bulunan 18 yaşın altındaki çocuklar ve gençler, İsveç'te ikamet eden çocuklarla aynı sağlık haklarına sahiptir. Yaşanılan yere bağlı olarak değişmesine rağmen, İsveç'te sağlık hizmeti çocuklar için büyük ölçüde ücretsizdir (Swedish Migration Agency, 2020d).

Göçmenler, sağlık bakımından, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan nasıl korunacağı ve başkalarına bulaştırmaktan nasıl kaçınacağı konusunda bilgi alma hakkına sahiptir. İsveç'te anne bakımı ve ultrason incelemeleri sığınmacılar için ücretsizdir. Bu, kürtajla bağlantılı bakımı içermektedir. Ayrıca İsveç Bulaşıcı Hastalıklar Yasası¹⁸(bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemeyi amaçlayan bir yasa) uyarınca sığınmacılar doğum kontrolü konusunda ücretsiz danışmanlık hizmeti alabilmektedir. Reçeteye doğum kontrolü 21 yaşın altındakiler için ücretsizdir ve ülkenin bazı bölgelerinde yalnızca küçük bir ücret ödenmektedir. İltica başvurusu ile ilgili kararın sonucunu beklerken gelecekte ne olacağı konusunda endişelenmeden dolayı pek çok sığınmacı, aileleriyle ilgili deneyimleri veya endişeleri nedeniyle de kendilerini psikolojik olarak rahatsız hissetmektedir. Sığınmacılar yaşanılan bölgedeki sağlık ocağından belirtilen psikolojik sorunlara yönelik yardım ve destek alma hakkına sahiptir.

Sığınmacıların sağlık değerlendirmesinde, bir engeli varsa, sağlık personelini bilgilendirme fırsatı da vardır. Engelli olmaları sığınmacıların, oturma izni almasında sorun yaratmamaktadır. Engelli bir sığınmacı İsveç'te oturma izni alırsa, İsveç toplumuna entegre olmasını kolaylaştıran destek alma hakkı vardır.

İsveç'te sığınmacılara yönelik LMA adı altında sığınmacı kartı verilmektedir. Sığınmacı sağlık kuruluşuna başvurduğunda veya bir eczaneden bir ilaç alırken, LMA kartını göstermek zorundadır. Yasal statü kartlarını alamayan sığınmacılar ise başvuru yaptığını belgelemek zorundadır.

Pek çok sığınmacı, kendi ülkelerinde veya İsveç yolculuğu sırasında şiddet veya cinsel saldırı mağduru olmuştur. Bu tür deneyimler hem fiziksel hem de zihinsel sağlık için zararlı olmaktadır. Sığınmacılarda fiziksel yaralanmalara ek olarak, depresyon, kaygı vb. durumlar gelişebilmekte veya uyumakta zorluk çekme gibi durumlarda sağlık değerlendirmesi sırasında sağlık personelinin sorunlara yönelik sağlık hizmeti alması desteklenmektedir (Swedish Migration Agency, 2020e).

¹⁸İsveç Bulaşıcı Hastalıklar Yasası, SFS no: 2004: 168

Bakanlık / yetkili: Sosyal İşler Bakanlığı Yayınlanma: 2004-04-07 Değiştirilme: SFS 2020: 43https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/smittskyddslag-2004168_sfs-2004-168

MIPEX 2020 değerlendirmesine göre İsveç'in sağlık alanında entegrasyon uygulamaları olumlu bulunmuştur. 83 puanla 52 ülke arasında 2. sırada yer alan İsveç (Tablo 2), yasal göçmenlere, belgesiz göçmenlere ve İsveç vatandaşlarına neredeyse aynı düzeyde sağlık hizmeti vermektedir. Ancak, İsveç'in sağlık politikaları uygulaması da, 2016 yasası düzenlemelerinde olumsuz yönde etkilenmiştir. MIPEX 2020 ölçeğinde MIPEX 2014 ölçeğine göre biraz gerilemektedir (MIPEX, 2020). En temel neden tekrardan sığınma talebinde bulunan sığınmacılar, başvuruları reddedilmesi halinde LMA kartlarını kaybetmekte ve bu da anne bakımı gibi önceki bakımı takip etmede zorluklar yaratmaktadır.

Barınma, Konut Politikası ve Daimî İkamet

Konut politikası, 1950'lerden beri İsveç refah politikalarının temel taşlarından biridir. Bu politikanın temel amacı, herkes için iyi konutlar sağlamaya odaklanmaktadır. İsveç'teki konut sıkıntısı ile başa çıkmak için, 1960'larda hükümet tarafından bir milyon daire yapılması yönünde iddialı bir toplu konut inşaat programı (Milyon Konut Programı) oluşturulmuştur. Programın amacı, ülke nüfusunun yüzde 85'inin yaşadığı kentsel alanlarda artan konut talebini on yıl içinde 1 milyon yeni ev inşa ederek karşılamaktır. 1960'ların ortasından 1970'lerin ortalarına kadar bu hedefe ulaşılmıştır. Eskiye göre yüksek standartlara sahip yeni banliyöler, en büyük şehirlerin eteklerinde ve özellikle başkent Stockholm'de ortaya çıkmıştır. Ancak, kısa süre sonra bu yeni gelişmelere karşı, aileler için kullanımı elverişsiz olduğu ve tasarımları estetik bulunmadığı için eleştirilmiştir. Zamanla bu yeni yerleşim alanlarına göçmenler ve alt gelir grubu İsveçliler yerleştirilmiştir (Bevelander, 2004: 21).

Barınma alanındaki coğrafi ayırım, büyük ölçüde İsveç'in mültecileri yeniden yerleştirme çabalarının ve Sosyal Demokratlar tarafından uygulanan toplu konut programının istenmeyen sonucu olmuştur. Stockholm, Göteborg ve Malmö gibi büyük şehirlerin banliyölerinde yer alan bu mahalleler başlangıçta çok sayıda işçi sınıfından İsveçliye ev sahipliği yapsalar da günümüzde yüksek göçmen kökenli nüfus yoğunluğuna sahiptir. Bu durumun yeni göçmenleri mevcut konutlara yerleştirmeyi amaçlayan hükümet konut politikalarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Bu mahalleler betongföorter (beton banliyöler) veya göçmen gettoları olarak bilinmektedir (Fredlund-Blomst, 2014).

1985 yılından bu yana halihazırda göçmenlerin yoğun olduğu bölgelerde, şehirlerde ve mahallelerde daha fazla mekânsal olarak yoğunlaşmayı önlemek ve yeni mültecileri büyük kentsel alanlardan uzaklaştırmak için, İsveç çapında "mülteci dağıtma politikası" adı verilen yeni bir politika kabul edilmiştir. Bu müdahale, mültecileri bir dizi belediyeye, özellikle de elverişli bir yerel piyasaya sahip olanlara yaymayı amaçlamıştır (Bevelander 2004). Bu yeni program, mülteci kabul ve entegrasyon programları sorumluluğunun merkezi devletten belediye düzeyine

dağıtılmasını sağlamaktadır. Özellikle belediyeler, karşılanacak mülteci sayısını belirlemek için devlet ile yıllık sözleşmeler (yeni mültecilerin sayısı ve profiliyle ilgili olarak) imzalamıştır. Mültecilerin yerleştirildikleri belediyede kalmaması, işgücü piyasası entegrasyonunun başarısız olması ve son olarak, etnik ağların bozulması nedeniyle mültecilerin tecrit edilmesi ve mültecilerin alıcı belediye sınırlarına girmelerini engellenmesinden dolayı bu uygulamada istenilen başarı elde edilememiştir (Riniola, 2016: 18).

Yeniden yerleşim faaliyetleriyle ilgili 2010 tarihli bir yasaya (SFS 2010: 197) göre, oturma izni olan mülteciler ve sığınmacılar, ilgili kişilere danışarak oluşturulan ve belediyeler, sivil toplum kuruluşları, şirketler ile iş birliği içinde Kamu İstihdam Kurumu tarafından yönetilen bir yeniden yerleşim planına hak kazanmaktadır. 2010'dan önce bu bir belediye sorumluluğuydu. Bununla birlikte, belediyeler, kanunlar, yönetmelikler ve yurttaşlık talimatları hakkında İsveç dili eğitimi ve sosyal alanda bilgiler sağlamaktan hala sorumludur. Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumu, Kamu İstihdam Bürosu tarafından kendisine bir yerleştirme planı verildiğinde, mülteci veya sığınmacıya yeniden yerleşim yardımı ödemekten sorumludur (Gustafsson ve Johansson, 2018: 989).

Günümüzde ise İsveç Göçmen Bürosu, sığınmacı veya göçmenlere yönelik yasal prosedürü işleme alma ve karar verme sürecinde geçici bir konut sağlamaktadır. Göçmenin konaklama ihtiyaçlarını karşılayacak maddi olanakları yoksa İsveç Göçmen Bürosu konaklama için ödeme yapmaktadır. Sığınmacı ve göçmenin iltica başvurusunu reddeden bir karar veya sınır dışı etme emri varsa ve karar yürürlüğe girmişse, konaklama yerinden taşınması gerekmektedir. Sığınmacılar barınma konusunda, İsveç Göçmen Bürosu tarafından sağlanan konutta yaşamak istemiyorsa, kendi imkânları doğrultusunda konut sorununu çözmekte ve pek çok kişi, sığınma başvurusuna yanıt beklerken arkadaşları veya akrabaları ile kalmayı tercih etmektedir (Swedish Migration Agency, 2020f).

MIPEX 2020 değerlendirmesine göre daimî ikamet uygulamaları olumlu olup puanlaması 90 ve sıralamada 3. sıradadır (Tablo 2). Daimî ikamet edenler, ülkede yaşadıkları sürece eşit statüden yararlanmaktadır. Ancak 2016 yılında yapılan politika değişiklikleri, özellikle kalıcı oturma izinlerinden çok kısa süreli oturma izinlerine geçiş olmak üzere yasal çerçeveyi etkilemiştir. MIPEX 2020 indeksinin aksine NIEM Ulusal Raporu 2020'göre İsveç, ikamet göstergesi söz konusu olduğunda ortalamanın altında puan almaktadır. Temel sebep olarak ise 12 ülkenin çoğunluğunda mültecilere 5 yıllık geçici ikamet izinleri verilirken, İsveç 'te 3 yıllık geçici ikamet izin verilmesi gösterilmektedir (Osanami Törngren ve Emilsson, 2020:16). İsveç'in barınma ve konut ile ilgili uyguladığı politikalarda başarılı olduğu söylenemez. İsveç'in yeni gelen sığınmacılara yönelik oluşturulan karşılama merkezlerinin yerli nüfus yoğunluğunun ve iş imkânlarının son derece az olduğu kuzey bölgelere yerleştirilmesi toplumsal entegrasyonu zorlaştırmıştır (Akarçay,

2019a:8). İsveç'te ayrıca konut sayılarında da sıkıntı da yaşamaktadır (Osanami Törngren ve Emilsson, 2020:16). İsveç'in konut sürecinde temel eksikliği, göçmenlerin konut üretme politikalarında tanımlanmamış olmasıdır (Akarçay, 2019b:208).

Ayrımcılıkla Mücadele

İsveç erken bir göçmen politikası geliştirmesine rağmen, ilk ayrımcılık karşıtı yasa (Bill 1985/86: 98) ve Etnik Ayrımcılık Ombudsmanının kurulduğu 1986 yılına kadar ortaya çıkmamıştır. Yasa etnik ayrımcılığı sadece kınamakta fakat bu durumu bir suç haline getirmemektedir.

1986 yasası, yalnızca işgücü piyasasında etnik ayrımcılığı ele alan yeni 1994 yasasıyla değiştirilmiştir. 1999'da doğrudan ve dolaylı etnik ayrımcılığı yasaklayan daha kapsamlı bir yasa çıkarılmıştır (Emilsson, 2016:25).

2004 ilkbaharında, etnik veya dini bağlılık temelinde yapısal ayrımcılığı tespit etmek, altta yatan mekanizmaları ve bunların güç ilişkileri üzerindeki etkilerini belirlemek ve analiz etmekle görevlendirilen 'göç, entegrasyon ve yapısal ayrımcılık' üzerine bir hükümet komisyonu kurulmuştur. Komisyon nihai raporunu 17 Ağustos 2006 tarihinde Adalet Bakanlığına sunmuştur. 2006 seçimlerinden sonra Sosyal Demokrat Parti'nin yerini merkez sağ koalisyonu aldığı anda, komisyon artık istenmiyordu. Bunun yerine, yeni hükümet yeni bir ayrımcılık yasası çıkarmaya çalışmıştır. 1 Ocak 2009'da Ayrımcılık Yasası¹⁹ (İsveç Tüzük 2008: 567) yürürlüğe girmiştir. Aynı zamanda, Yasaya uyumu denetlemek için Eşitlik Ombudsmanı adlı yeni bir kurum kurulmuştur. Yasa, farklı ayrımcılık gerekçelerini kapsayan yedi farklı yasayı değiştirerek bunları tek bir yasada birleştirmiştir (Emilsson, 2016:25-26). Yeni Yasanın yürürlüğe girmesiyle, toplumun farklı sektörlerinde ve farklı gerekçelerle daha önceki ayrımcılıkla mücadele mevzuatının çoğu ortak bir çerçevede birleştirilmiştir. Amaç, ayrımcılıkla mücadele için daha etkili ve şeffaf bir düzenleyici çerçeve oluşturmaktır. Ayrımcılıktan kaynaklanan suçu telafi etmek ve insanları başkalarına karşı ayrımcılık yapmaktan caydırmak için Yasa'ya yeni bir ceza, ayrımcılık tazminatı konulmuştur. Bu Yasanın 2009 yılı başında yürürlüğe girmesiyle aynı zamanda, dört ayrı ayrımcılık ombudsmanı tek bir ombudsman otoritesi altında birleştirilmiştir (Regeringskanslet, 2009).

ENAR (European Network Against Racism / Irkçılığa Karşı Avrupa Ağı) / İsveç; İsveç'te, temelde farklı bağlamlarda ırkçılık ve ayrımcılığa karşı koyan farklı

¹⁹Ayrımcılık Yasası (2008:567).SFS no: 2008: 567

Bakanlık/yetkili: Çalışma Bakanlığı MRBI Yayınlanma: 2008-06-05 Değiştirilme: SFS 2017: 1128

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567

kuruluşlardan oluşan bir ağ işlevi görmüştür. ENAR/İsveç, hükümetin bir dizi İsveçli STK'nın Irkçılığa Karşı Dünya Konferansı'na katılımını finanse etmesine neden olan baskıya katkıda bulunmuştur. ENAR/İsveç, Hükümeti, yapısal ayrımcılık ve ırkçılık meselesini kilit bir konu olarak ele alması yönünde teşvik etmiştir. Ayrıca Ulusal Irkçılıkla Mücadele Merkezi'nin kurulmasının ve yerel ayrımcılıkla mücadele bürolarının geliştirilmesinin arkasındaki itici güçlerden biri olmuştur. Irkçılığa karşı bir bilgi bankasının kurulmasına da destek sağlanmıştır (ENAR Sweden, 2020).

İsveç'in MIPEX 2020 değerlendirmesinde ayrımcılıkla mücadele politikası olumlu olup ilk sırada yer almaktadır ve puanı 100'dür. İsveç yasaları, herkesi hayatın her alanında etnik, ırksal, dini ve milliyet temelli ayrımcılığa karşı korumaya çalışmaktadır. Ayrımcılığa uğrayanlar görece güçlü kanun uygulama mekanizmalarından yararlanmakta, hakları hakkında bilgi almakta ve her türlü ayrımcılığın faillerine karşı yasal dava açabilmektedir (MIPEX, 2020). İsveç'in entegrasyon çalışmalarında ayrımcılığı önlemeye yönelik tedbirlerinde yüksek önceliği olsa da uygulama puanında tam puan olsa da İsveç'te göçmenlerin entegrasyonunda iki temel konu üzerinden tartışmalar devam etmektedir. İlk olarak, toplumsal alanlarda göçmenlere yapılan etnik ayrımcılık ve dışlamaların devam ettiği, ikinci ise işgücü piyasasında göçmenlere karşı etnik ayrımcılık ve dışlamaların devam ettiği yönündedir. Bu durum İsveç'te etnik milliyetçi, göçmen karşıtı söylemlerin gelişmesine zemin hazırlamaktadır (Akarçay, 2019a:9).

Sonuç ve Değerlendirme

Göç olgusu, ülkelerin tarihsel, ekonomik ve siyasi yapısına göre değişmektedir. İsveç'in değişen göç tarihi gelişimi bu çalışmada özellikle 20. yüzyıl ve sonrası modern göç tarihi süreci ve göçmen profili göz önüne alınarak sınıflandırılmakta ve 6 dönemde ele alınmaktadır. İlk dönem 1914-1945 tarihleri arasında İsveç'ten daha çok göçün olduğu bir dönemi yansıtmaktadır. İkinci dönem 1945-1979 tarihleri arasındaki dönem olup İsveç bu dönemde açık bir göçmenlik politikası uygulamıştır. Üçüncü dönem 1980-1999 yıllarını kapsayan sığınmacı artışı ile ön plana çıkan dönemdir. Dördüncü dönem 2000-2012 tarihleri arasında Irak Savaşı ve AB göçünün ön plana çıktığı dönemdir. Beşinci dönem 2013-2014 yıllarındaki sığınmacıların giderek artış gösterdiği dönemi yansıtmaktadır. Altıncı Dönem 2015 yılından günümüze uzayan bir süreç olup İsveç Hükümeti'nin artan sığınmacı ve mülteci krizinin üstesinden gelmek için önlemler aldığı dönemdir. İsveç, 2015 yılında sığınmacıların kabulünü ve aile birleşimi düzenlemelerini kademeli olarak kısıtlamıştır. Hükümet, 2016 yılında Geçici Yasa çıkartıp özellikle aile bireylerinin göç etme hakkını sınırlandırmıştır. Belirtilen yasa 20 Temmuz 2021 tarihinde değişmiştir. Yeni yasadaki en dikkat çekici düzenleme geçici oturma izinlerinin norm haline gelmesidir. Diğer bir ifade ile artık kota mültecileri hariç başlangıçta

herkese geçici oturma izni verilecektir. Daimî(kalıcı) oturma izinlerine özel koşullar getirilmiştir. Lise eğitimi ile ilgili başlı başına yeni bir yasa çıkartılmıştır. Ayrıca sığınmacılara yönelik sosyal tanıtım programları adı altında eğitimler başlatılmıştır.

İsveç, değişen göçmen profiline göre göçmen entegrasyon politikaları uygulamıştır. MIPEX 2020 veri tabanında sekiz alanda 52 ülkenin olduğu entegrasyon politika değerlendirmesinde İsveç; işgücü politikaları uygulamasında üçüncü, eğitim politikalarında birinci, siyasi(politik) katılım uygulamasında beşinci, vatandaşlığa kabul uygulamasında yedinci, aile birleşimi uygulamasında dokuzuncu, sağlığa erişimde ikinci, sürekli ikamet izinleri verme ile ilgili uygulamada üçüncü ve ayrımcılık karşıtı uygulamalarında birinci sırada yer almaktadır.

İsveç'te göçmenlerin işgücüne katılımı ile ilgili önemli gelişmelerden biri Gençlerin ve Yeni Gelen Göçmenlerin İstihdamı Delegasyonu'dur. Belediyeler ile İsveç Kamu İstihdam Ofisi arasındaki iş birliğini ve yeni iş birliği biçimlerinin geliştirilmesini teşvik eden bu programın amacı, genç işsizliğinin azaltılmasına yardımcı olmak ve yeni gelen göçmenlerin iş hayatına daha etkin bir şekilde dâhil olmalarını sağlamaktır. Bir diğer dikkat çekici uygulama ise 2015 yılında başlatılan Fast Tracks uygulamasıdır. Belirli meslek alanlarında göçmenlere beceriler sağlaması için eğitimler ile işgücü piyasasına erişimi hızlandırmak amaçlanmaktadır. Ancak işgücü anketleri incelendiğinde, İsveç entegrasyon politikalarının eşitlikçi ilke ile çeliştiği görülmektedir. Halen daha göçmenlerin işgücü piyasasında dezavantajlı konumda olduğu tespit edilmiştir.

İsveç'in eğitim alanında göçmenlere uyguladığı entegrasyon politikasında MIPEX sıralamasında ilk sırada yer almasına yol açan düzenleme ise göçmen öğrencilerin, statülerine bakılmaksızın, okul öncesi, zorunlu ve mesleki eğitimde vatandaşlarla eşit haklara sahip olmalarını sağlayan düzenlemedir. Ayrıca zorunlu eğitimini tamamlayan göçmen öğrencilerin yükseköğretime erişim hakkı da vardır. İsveç'in göçmenlerin eğitime yönelik entegrasyon politikaları diğer ülkelerin de örnek olabileceği bir uygulama niteliği taşımaktadır.

İsveç'in politik katılım alanında öne çıkan uygulaması ise AB üyesi olmayan göçmenlerin, İsveç'te üç yıl yasal olarak ikamet etmesi halinde yerel seçimlerde oy kullanabilmesi hatta seçimlerde aday olabilmesidir. İsveç hükümetinin en önemli ve dikkate değer uygulamalarından biri de göçmen derneklerini finanse etmesidir.

Konaklama ve barınma alanında ise İsveç Göçmen Bürosu, sığınmacı veya göçmenlere yönelik yasal prosedürü işleme alma ve karar verme sürecinde geçici bir konut sağlamaktadır. Göçmenin konaklama ihtiyaçlarını karşılayacak maddi olanakları yoksa İsveç Göçmen Bürosu konaklama için ödeme yapmaktadır. İsveç'in konaklama ve barınma ya yönelik olumsuz uygulamaları da söz konusudur. İsveç'in yeni gelen sığınmacılara yönelik oluşturulan karşılama merkezlerinin daha dışarıda yerleşim yerlerinde olması göçmenlerin toplumsal uyumunu geciktirmekte ve sosyal dışlanmaya neden olmaktadır. Ayrıca konut sayıları da yetersizdir.

İsveç MIPEX 2020 değerlendirmesine göre ayrımcılıkla mücadele politikası 52 ülke arasında 100 puanla ilk sırada yer almaktadır. ENAR (European Network Against Racism / Irkçılığa Karşı Avrupa Ağı) / İsveç; İsveç'te, temelde farklı bağlamlarda ırkçılık ve ayrımcılığa karşı koyan farklı kuruluşlardan oluşan önemli bir ağ olarak karşımıza çıkmaktadır. Hükümeti, yapısal ayrımcılık ve ırkçılık meselesini kilit bir konu olarak ele alması yönünde motive etmektedir. Ulusal Irkçılıkla Mücadele Merkezi'nin kurulmasının ve yerel ayrımcılıkla mücadele bürolarının geliştirilmesinde de etkili rol oynamaktadır. Irkçılığa karşı bilgilendirmeler de yapmaktadır. İsveç' her ne kadar entegrasyon çalışmalarında ayrımcılığı önlemeye yönelik tedbirlerinde gerekli düzenlemeleri yapsa da uygulama puanında tam puan olsa da göçmenler toplumsal alanlarda ve işgücü piyasasında etnik ayrımcılıklara maruz kalmaktadır.

MIPEX 2020 indeksine göre İsveç'in olumlu değerlendirilen göçmen entegrasyon politikalarının yanında olumsuz değerlendirilen göçmen entegrasyon politika uygulamaları da vardır. Bu politikalardan biri aile birleşimi entegrasyon politikasıdır. 2016 yılında kabul edilen Geçici Yasa ile aile birleşimi şartlarına kısıtlamalar getirmesi, MIPEX puanlamasında olumsuz yansımıştır. 2021 Temmuz Yasası'nın geçici, daimî oturma izinleri ve aile birleşimi düzenlemeleri İsveç'in yeni MIPEX puanlamalarında gerilemeye yol açacaktır.

İsveç'in sağlık alanında birçok olumlu uygulaması olup tek olumsuz uygulama olarak sığınmacıların sığınma hakları reddedilmesi sonucunda LMA kartlarını kaybetmesi sonunda anne bakımı düzenli takiplerden mahrum bırakılmaktadırlar.

Sonuç olarak, İsveç MIPEX 2020 verilerine göre Göçmen Entegrasyon Politikalarında olumlu ve olumsuz uygulamaları olsa da birçok alanda diğer ülkelere göre yüksek puan almıştır. Her ne kadar uygulamada halen de çözülmesi gereken ciddi sorunlar olsa da İsveç'in göçmen entegrasyonunda çok kültürlülük yaklaşımı, Avrupa ülkelerinden önemli ölçüde farklılık gösterse de göçmenlerin entegrasyonunu teşvik etmede diğer ülkelere göre başarılı olduğu ve ön plana çıktığı görünmektedir.

KAYNAKÇA:

- Akarçay, P. (2019a) “İsveç’te Göçmen Politikaları Kapsamında Aşırı Sağ Partinin Yükselişi”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, ss.1-26, DOI: 10.33630/ausbf.823550.
- Akarçay, P. (2019b) “İsveç’te Göçmen Politikaları ve Entegrasyon”, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (2), ss. 207-222.
- Akari, H. (2019) “Asylum seekers in the EU labour market: The example of Sweden. Brussels: European Council on Refugees and Exiles”, www.ecre.org/ecre-working-paper-asylum-seekers-in-the-eu-labour-market/ (20.11.2020)
- Baser, B, Ahmedi, I ve Toivanen, M (2017). “The transnational activism of the Kurdish Diaspora and the Swedish approach to the Kurdish Question”. **In Migration from Turkey to Sweden Integration, Belonging and Transnational Community**. Baser, B & Levin, P Bloomsbury Publisher., pp. 228-260.
- Baser, B. (2017) “Turkey’s Ever Evolving Attitude Shift Towards Engagement with Its Diaspora”. **In Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility**.p.221 238.
- Benito, M. (2005) “Active Civic Participation of Immigrants in Sweden Ministry of Integration and Gender Equality”, www.uni-oldenburg.de/politiseurope/download/Sweden.pdf (20.11.2020).
- Bergqvist, E. (2011) Svensk integrations politik: En redogörelseförframväxten av svensk Integrations politik. Aktaran Gayibor, A. (2015) Integration of immigrants into the Swedish labor market: An intersectional perspective, **Gender Studies Department of Thematic Studies Linköping University**, Sweden.
- Bevelander, P. (2004) Immigration patterns, economic integration and residential segregation: Sweden in the late 20th century. **Current Themes in Imer Research**, www.bit.mah.se/MUEP(20.11.2020).
- Borevi, K. (2014) “Multiculturalism and welfare state integration: Swedish model path dependency”, *Identities*, 21 (6),708-723.
- Castles, S. ve Miller, M, J. (1998) **The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World**, London: The Guilford Press.
- Castles, S., ve Miller, M. J. (2008) **Göçler çağı: Modern Dünyada uluslararası göç hareketleri**. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Dedeoğlu, S., ve Ekiz Gökmen, Ç. (2011). **Göç Ve Sosyal Dışlanma: Türkiye’de Yabancı Göçmen Kadınlar**, Efil Yayınevi, Ankara.
- Doğan, S. (2020) “İsveç Eğitim Sistemi” Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi , 1 (1), 0-0 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/eypd/issue/55692/736603>.

- Economou, C. (2020) “A Fast Track course for newly arrived immigrant teachers in Sweden”, **Teaching Education**, p:1-16.
- Emilsson, H. (2016) “Paper Planes: Labour Migration, Integration Policy and the State, Dissertationseries: Migration, Urbanisation and Societal Change”, **Malmö University**, Sweden.
- ENAR Sweden, (2020) “Responding to Racism in Sweden ”
http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/pdf/Sweden_EN.pdf
(03.11.2020).
- European Commission (EUROPA). (2020) “Migrant Integration Information and good practices” https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/swedish-public-employment-services_status-report-of-the-work-with-fast-tracks
(09.09.2020).
- European Commission(EUROPA). (2021) “Sweden: Revised Aliens Act adopted by Parliament”https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/sweden-revised-aliens-act-adopted-parliament_en(03.11.2021).
- European Migration Network (EMN). (2020) “Annual Report on Migration and Asylum (2019)”https://ec.europa.eu/homeaffairs/sites/default/files/27_sweden_arm_2019_part2_en.pdf (20.11.2020).
- Fredlund-Blomst S. (2014) “Assessing Immigrant Integration in Sweden after the May 2013 Riots”, <http://www.migrationpolicy.org/article/assessing-immigrant-integrationsweden-after-may-2013-riots> (20.11.2020).
- Gayıbor, A. (2015) Integration of Immigrants into the Swedish Labor Market: An Intersectional Perspective, **Gender Studies Department of Thematic Studies Linköping University, Master’s Programme Gender Studies**, Sweden.
- Government Offices of Sweden, (2020) “Fast track a quicker introduction of newly arrived immigrants” <https://www.government.se/articles/2015/12/fast-track--a-quicker-introduction-of-newly-arrived-immigrants/>(09.09.2020).
- Gustafsson, K. ve Johansson,J.(2018) “A Worthy Reception? Ambivalences in Social Work With Refugees and Migrants in Sweden”, **Advances in Social Work**, Spring 2018, 18(3), 983-1004.
- Hammar, T. (1999) “Closing the Doors to the Swedish Welfare State”. In Brochmann, Grete&Hammar, Tomas (eds) **Mechanisms of immigration control: a comparative analysis of European regulation policies**. Oxford:Berg, 169-201 .
- Hedberg, C. (2021) “Entwined ruralities: Seasonality, simultaneity and precarity among transnational migrant workers in the wild berry industry”, **Journal of Rural Studies**, <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.04.008>.p.1-8.

- Hedberg, C., Axelsson, L. and Abella, M. (2019). “Thai berry pickers in Sweden a migration corridor to a low-wage sector”, Report 2019:3. The Migration Studies Delegation, Stockholm.
- İsveç Konsolosluğu (2020), “İsveç Vatandaşlığı”
<https://www.isveckonsoloslugu.net/isvec-vatandasligi> (20.07.2020).
- Jacobsen, K. ve Fratzke, S. (2016) “Building Livelihood Opportunities for Refugee Populations: Lessons from Past Practice” *Migration Policy Institute*, September
<https://www.migrationpolicy.org/research/building-livelihood-opportunities-refugee-populations-lessons-past-practice>(20.07.2020).
- Korkmaz, T. (2005) “Comparison Of Swedish And German Immigrant Integration Policies Within The Light of the European Union Framework”, Department of Management & Economics Msc in International & European Relations Master Thesis, **Linköpings Universitet**, Sweden.
- Kusterer, H.L. ve Bernhard-Oettel, C. (2020) “Exploring Employability Constructions of Migrants in Sweden and Potential Consequences for Labour Market Entrance Recommendations”, *Soc. Sci.* 2020, 9, 26; doi:10.3390/socsci9030026.
- Kupsky A. (2017) “History and Changes of Swedish Migration Policy”, **Journal of Geography, Politics and Society**, 7(3), 50–56.
- Lundh, C. ve Ohlsson, R. (1999) *Från Arbetskraftsimport till Flyktinginvandring*, Stockholm, SNS Förlag
- aktaran Emilsson, H. (2016) “Paper Planes: Labour Migration, Integration Policy And The State, Dissertation series: Migration, Urbanisation and Societal Change”, **Malmö University**, Sweden.
- Nielsen, A. (2016) *Challenging Rightlessness. On Irregular Migrants and the Contestation of Welfare State Demarcation in Sweden*, **Linnaeus University** Dissertation No 239/2016, ISBN: 978-91-87925-95-5. Written in English.
- Nordling, V. (2017) *Destabilising Citizenship Practices? Social work and undocumented migrants in Sweden*. **School of Social Work, Lund University**, ISBN: 978-91-89604-58-2.
- Osanami Törngren, S. ve Emilsson, H. (2020) “Measuring refugee integration policies in Sweden: results from the national integration evaluation mechanism” (NIEM). **Malmö University Publications**.
- Regeringskansliet (2002) “Swedish Integration Policy for the 21st Century”, Stockholm,
<http://www.temaasyl.se/Documents/%C3%96vrigt/Engelskt%20material%20om%20Sverige/integration%20policy.pdf> (20.11.2020).
- Regeringskansliet, (2009) “Swedish Integration Policy”
[https://www.government.se/contentassets/b055a941e7a247348f1acf6ade2fd876/swedish-integration-policy-fact-sheet-in-english\(03.11.2020\)](https://www.government.se/contentassets/b055a941e7a247348f1acf6ade2fd876/swedish-integration-policy-fact-sheet-in-english(03.11.2020)).

- Regeringsskrivelse. (2016). "Verksamheten i Europe is kaunionen under 2016 [Operations in the European Union in 2016, Skr. 2016/17:115]. Retrieved from <https://www.regeringen.se/494698/contentassets/fd2216a175884446b203965e1d45afd/verksamheten-i-europeiska-unionen-under-2016-skr.201617115>
- aktaran Gustafsson, K. ve Johansson, J.** (2018) "A Worthy Reception? Ambivalences in Social Work With Refugees and Migrants in Sweden", **Advances in Social Work**, Spring 2018, 18(3), 983-1004.
- Rınıolo, V. (2016) "Sweden: A Country of Opportunities and Constraints for Migrant Integration", **Paper Ismu**, pp. 1-22.
- Runblom, H. (1994) "Swedish Multiculturalism in A Comparative European Perspective", **Sociological Forum**, 9(4), 623-640. doi:10.1007/bf01466305.
- Statistics Sweden (SCB). (2020) "Labour Force Surveys (LFS) – Theme: Development for temporary employees 2005- 2019"
https://www.scb.se/contentassets/2a10e4f48c214704810ca7dbf06ad237/am0401_020a01_sm_am110sm2001.pdf(05.11.2021).
- Statistics Sweden (SCB). (2019a) "Increased labour force participation among refugees and refugee family members" <https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/labour-market/labour-force-surveys/labour-force-surveys-lfs/pong/statistical-news/labour-force-surveys-lfs--theme-the-labour-market-situation-for-refugees-and-refugee-family-members-20102018/>(05.11.2021).
- Statistics Sweden, (2019b) "Labour Force Surveys (LFS) Annual averages 2019"
<https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/labour-market/labour-force-surveys/labour-force-surveys-lfs/pong/statistical-news/labour-force-surveys-lfs-labour-force-surveys-lfs-annual-averages-2019/#:~:text=The%20employment%20rate%20was%2070.3,in%20Stockholm%20County%20in%202019.>(05.11.2021).
- Sweden Sverige, (2020a) "Migration to and from Sweden 1850- 2020"
<https://sweden.se/migration/#1850> (03.11.2020).
- Sweden Sverige, (2020b) "Migration to and from Sweden 1850-2020"
<https://sweden.se/migration/#1940> (03.11.2020).
- Sweden Sverige, (2020c) "Migration to and from Sweden 1850-2020"
<https://sweden.se/migration/#1980> (03.11.2020).
- Sweden Sverige, (2020d) "Migration to and from Sweden 1850-2020"
<https://sweden.se/migration/#2000> (03.11.2020).
- Sweden Sverige, (2020e) "Migration to and from Sweden 1850-2020"
<https://sweden.se/migration/#2013>(03.11.2020).
- Sweden Sverige, (2020f) "Migration to and from Sweden 1850-2020"
<https://sweden.se/migration/#2015>(03.11.2020).

- Swedish Migration Agency (Migrationsverket.se). (2019) “Residence Permits Granted 1980-2020”
<https://www.migrationsverket.se/download/18.2b2a286016dabb81a1854f3/1579681770727/residence%20permits%20granted%201980-2019.pdf> (09.09.2020).
- Swedish Migration Agency, (2020a) “Applications For Asylum Received 2000-2020”
<https://www.migrationsverket.se/download/18.4a5a58d51602d141cf41038/1611313909008/applications%20for%20asylum%20received%202000-2020.pdf>(09.09.2020).
- Swedish Migration Agency,(2020b) “Protection and Asylum in Sweden”
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-inSweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Working.html>(20.07.2020).
- Swedish Migration Agency, (2020c) “Working While You Are An Asylum Seeker”
<https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Statistics/Work.html>
- Swedish Migration Agency, (2020d) “Children in the Asylum Process”
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-inSweden/Applying-for-asylum/Children-in-the-asylum-process.html> (20.07.2020).
- Swedish Migration Agency,(2020e) “Health Care for Asylum Seekers”
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-inSweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Health-care.html> (20.07.2020).
- Swedish Migration Agency, (2020f) “Accommodation”
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Protection-and-asylum-inSweden/While-you-are-waiting-for-a-decision/Accommodation.html> (20.07.2020).
- Swedish Migration Agency, (2021a) “Residence Permits Granted 2012-2020”
<https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/Statistics/Granted-permits-overviews.html>(03.11.2021).
- Swedish Migration Agency, (2021b) “The Swedish Migration Agency is now starting to apply the new rules of the Aliens Act”
<https://www.migrationsverket.se/English/About-the-Migration-Agency/For-press/News-archive/News-archive-2021/2021-07-21-The-Swedish-Migration-Agency-is-now-starting-to-apply-the-new-rules-of-the-Aliens-Act.html>(03.11.2021).
- Swedish Migration Agency, (2021c) “Extending a permit/Special requirements for permanent residence permits”
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Working-in-Sweden/Extending-a-permit/Special-requirements-for-permanent-residence-permits.html>(03.11.2021).

- Tanner, A. (2016) “Overwhelmed by Refugee Flows, Scandinavia Tempersits Warm Welcome”, <https://www.migrationpolicy.org/article/overwhelmed-refugee-flows-scandinavia-tempers-its-warm-welcome> (.09.09.2020).
- The Migrant Integration Policy Index (MIPEX) (2020), “Conclusions And Recommendations” <https://www.mipex.eu/sweden> (09.09.2020).
- Vernby, K. (2013) “Inclusion and Public Policy: Evidence from Sweden’s Introduction of Noncitizen Suffrage.” **American Journal of Political Science** 57 (1): 15–29.
- Westin, C. (2006) “Sweden: Restrictive Immigration Policy and Multiculturalism”, Migration Policy Institute <https://www.migrationpolicy.org/article/sweden-restrictive-immigration-policy-and-multiculturalism> (09.09.2020).
- Wiesbrock, A. (2011). “The Integration of Immigrants in Sweden: a Model for the European Union?”, **International Migration**, 49(4), 48–66.

